

1871
1872
1873
1874
1875

1872
256

712

Hist. ec.
II B. 256

HAMANVS

TRAGOEDIA NOVA

SVMPTAE BIBLIIS, REPRES-

hendens calumnias & Tyrann-

nidem potentum, & hor-

rans ad uitæ probita-

tem & metum

DEI.

AVTORE THOMÁ NAO
georgo Straubingensi.

EX
Hereditate
Steinwehriana

ANNO M. D. XLIII.

mensis Aprilis.

455131

CLARISSIMO AC DOCTISSIMO

VIRO D. GASPARI ATEVT-

leben Iuris Interpreti peritissimo, & Saxo. Principis Electoris consiliario. Domino ac patrono suo plurimum obseruando. Thomas

Naogeorgos.

S. D. P.

EVMM immortalē (Vir clarissime) quantum ubiq; rās dia. Bolūis satellitium est? Iam est annus, quum hanc Tragœdiam feci atq; ad te manu scriptam misi, nec decreueram adere, nisi remisso mihi exemplari.

Causas autē, ob quas hactenus nō remisisti, tu omnium optimè scis, & ego quoq; ex tuis literis cognoui. Cum autem hic leuis rumor sparsus esset, me Tragœdiam scripsisse, quæ detineretur in aula, ecce maleuoli quidam Sycophantæ, idcirco eam premi dictarūt, quod Bigamiam doceret & defenderet. Quid impudentius quàm hoc dici & iactari ab ijs, qui Tragœdiam non legissent, immo ne uidissent quidem? Quid maliciosius, quàm tam impudens mendacium in uulgus serere

EPISTOLA

serere, cum alterius infamia coniunctum? In Trægœdia (ut nosti) de Bigamia ne uerbum quidem est. O Biter duntaxat recitatur VASTHIN Reginam repudiatam & Estheram in eius locum assumptam. Quid? Num inficiari poterunt, hoc esse ita factum? Si illi tam Bigamiæ insensi sunt, cur non propter eandem etiam supprimunt sacras literas, nobis toties Bigamiam et Polygamiam, LAMECH, Abraham, Iacob, Helcanæ, David, Salomonis, aliorumq; inculcantes? Ego neq; probo neq; damno Bigamiam, hoc, si quis ea necessitatis utatur gratia, illud q; nollem istum peregrinum & Orientalium populorum morem aduersus nostras communes leges introduci & suscipi. Porro nunquam mihi in mentem uenit, aut asserere, aut defendere Bigamiam aut Polygamiam. Sed Sycophantæ non laborant quàm uera, sed quàm calumniosa dicant, & alterius infamiam suis impudentissimis mendacijs procurent. Fuerunt quoque qui dicrent, eo quod aulicos incessem, eam premi. Equidem haud nego me Aulicos, Principes, mercatores, Theologos, & ex omni ordine non bonos, sed duntaxat malos reprehendere. Quid hoc ad eos, qui sibi sunt bene conscij?

Si autem mali sunt, & horum quos depingo similes, non possunt mihi qui ne minem taxo nominatim, iure irasci, sed irascantur suis ipsorum uicijs & ini-

A

Z

quitati

NVNCPATORIA.

quitati. Sacra litera, Historiæq; omnium gentium multos Reges, Caesares, Principes, Aulicosq; teterrimos nobis perpetuis literarum monumentis, descriperunt, cur non etiam illis Scriptoribus irascuntur, atque faciunt ut eiusmodi scripta tolluntur è medio, si mali ex quouis ordine tam sacrosancti sunt, ut eos nemo attingere ausit aut debeat? Descripsit olim Aenas Sylvius miseriam uiciaq; aulicorum affabre & copiose, quum & ipse Aulicus esset, nemo tamen Principum atq; Aulicorum cam uitæ aulicæ descriptionem, immo reprehensionem suppressit. Existimant enim nihil eam ad se pertinere, quum aut eiusmodi non essent, aut nominatim nemo foret attentus. Et rectè fecerunt. Quisquis enim ab malos taxatos irascitur, is se malum quoq; esse palam conficitur. Sed nolo Apologiam quorundam Sycophantarum blaterationibus opponere, quas, alioqui contemnere soleo.

Tibi autem (Vir integerrime atq; doctissime) has nostras tricas apinasq; (ut Martial. uerbo utar) dicare ausus sum, ut si minus pro beneficijs in me tuis tibi possum satisfacere, gratum me tamen & memorè esse uelle intelligeres. Tua op. à multis Sycophantis, qui nescio quo fato meo passim me impetiuere, desensus sum, & antè me amasti, quam congrouisti. Tū nuper quum te Vinarie conuenissem, Deus bonè, quanta tibi me alacritate & humanitate suscepisti, xenoq; dis-

EPISTOLA.

nioq; discedentem aureo honorasti, quam benigne omnia quæ uolebam te effecturum recepisti, atq; etiā efficaciter ac diligentissimè consecasti, ut me hominè non admodum elinguem, planè obstupesceris, & saxeus sim oporteat, si non te uehementer amem, omnibusq; uiribus gratus esse cõtendam? Quare accipe iā hæc nostra, indigna fortasse tuo nomine, sed quid facias meliora nō habentis? Non semper exa-top. Bæus, sed etiam thure & farre litatur. Non diffido, quin etiam has nostras nugas, (quæ tua est humanitas) aliquem apud te locum habere patiare, quod tamen ut facias meq; ames, uehementer etiam atq; etiam rogo. Deus te cum charissima Coniuge tua & suauissimis liberis perpetuo incolumem conseruet. Dat. e. Ca-

le, quarto Februarij. l. .s. 43.

AD LECTOREM.

Tragicum quidem me critica quidam ferunt Velle esse, sed Tragicum meis Tragedijs Inesse præter nomen affirmant nihil. Illis ego hoc si sustinent dabo consili Oculos libellum ut forte si conspexerint Statim auferant, potiusq; densum aliquod lutum Speculentur intente, quam ut hisce scilicet Oculis parum rectè uocatis inquinent, Fastidium aut si nominis concoxerint, Et quidnam agatur uoluerint cognoscere,

A 3

Comæ

AD LECTOREM.

Comœdiam se legere prorsus censeant,
 Aliudq; quoduis fabule fingant genus.
 Verum quid est? τῶν ῥῶτων nunquid non satis
 Sunt Tragicæ? Num carpere queunt catastrophas?
 Nonne artis Euripidæ & hoc est, quod statim
 Exordijs uiam paro lectoribus
 Quantum licet causas futura fabulæ
 Recitans. Sed unde & quò feror? Nondum reor
 Ob Sycophantas esse dignum nec decens,
 Encomiastes fiam ineptus ut mihi,
 Aut ipse Aristotelem τῶν τῶν τῶν
 Tragicosq; quos nostra legit ætas hæctenus,
 Quibus poetas uel sequar uel non se quar
 Vt indicem uelimq; causas ædere.
 Sed penè quid querant uelintq; sentio.
 Ridicula nostris infero Tragicædijs,
 Sales iocosq; data opera miscens metu.
 Ratus scrua ita temperari commode.
 Hoc non apud uideas poetas ceteros,
 Feci nouum. Quin nec ampullas amo,
 Verbumq; sesquipedale nullum profero.
 Sermo nec usquam turgidus mi prominet,
 Solis Achium fabulis nec immoror,
 Nec sæpe uæ. nec summe clamo Iuppiter.
 Istis libente me poætæ gaudcant
 Sophocles & Euripides latinusq; Seneca,

Suo

AD LECTOREM.

Suo quidem qui floruerunt tempore,
 Hircum atque plausum quo tulerunt sæpius,
 At nunc si eorum quisquam agat Tragicædijs
 Populoq; spectandas uel ipse Diphilus
 Exhibeat, explodetur, huius si modo
 Genius popelli notus est satis mihi:
 Nam si auferas sententiarum lumina,
 Atq; grauitatem dictionis propriam,
 Insuperius quidquam nec esse insulsius,
 Nec tempori huic minus satebere idoneum.
 Illos legat, cuicumque nostra displicent.
 Nemo prohibet, me quoq; iubente fecerit.
 Fortasse erunt tres quatuorue, qui legant
 Nostra quoq; nostro accommodata tempori,
 Quo uera cuncti flagitarunt ordines,
 At uera dicentem haud ferunt nec audiunt.
 Quo peior est quisq; hoc minus carpi mala
 Tectorijs uel fabularum sustinet.

Typographus Lectori, S.

Incuria ac negligentia operarum (bone Lector)
 errata sanè p̄ multa admissa sunt, quod boni consulas
 precor, atq; ita ut sequitur corrigas. A priorem. B po
 steriorem folij paginam significat. B.

3. A. Versu 2. mil. uersu 9. quæ. B. uer. 20. Rex
 4. A. uersu 3. absq; 6. A. uer. 8. dele unum non. B.
 uer. 1. 3. me. uer. 22. uer. cor. 7. A. uersu 7. rerum.

A

4

C.

C.

1 A uersu 17 deest persona Ham. B. uersu 12. c. elari
 2 A uer. 5. Hamanos. uersu 6 nescimus. uer. 19 gestit
 B uersu 4. feruct. 3. B uer. 10 adeoq;. 4 A uersu 1. spre-
 uisse habet satis. uer. 3. confingens. uer. 8 prodesset ut
 B. uersu 4 sit. uer. 14 perspicis. 5 A uer. 4 absonū.
 uersu 6 fors. uer. 12 exploratumq;
 B. uersu 3 agite. uersu 13 suisq;. 6 A uer. 20 exitium.
 7. A. uer. 1. Pandocheus. uer. 18 praestolabar. uer. 22.
 postulant. B uer. 1. dele efficiis. uer. 4 interfecuri.
 uersu 20. Trudare. 8. A. uersu 6. arduo est. uersu 13
 amici. uersu 15. illis.

D.

1 A uersu 13 quin. uer. 19. ne qua. 2. A. uer. 19.
 perculit. B. uersu 6. horreo. 3. A. uer. 4. pra-
 positus. uer. 14. exanimatur. B. uersu 15. patiorq;. 4.
 A. uersu 3. Solenimur. 5. A. lege ter. Atachus
 pro Artaxerxes. uersu 4. audim. uer. 11. fortuna no-
 stram. 6. A. uer. 24. proscribimur. B. uersu
 3. facilius nihil. uer. 8. dele unum. ut. uer. 18 regis &
 7. A. uer. 1. metuat. uer. 2. de fore. uer. 10. post faci-
 am; interpone. Mar. B. uer. 4. ingredienti. 8. A.
 uer. 2. Tene ne. uer. 22. uino & conuiuijs. uersu
 23. tandem.

E.

1. B. uersu 11. praefuturus. F.
 1. B. uer. 14. ducit. 2. B. uer. 4. scriui. ut. 5. A. uer. 8. ni-
 mis. B. uer. 2. dormiam. 6. A. uer. 9. sagaxq;. 8. A.
 uer. 13. aliquot G. 1. A. uer. 12. ducent a
 2. B. uer. 10. Hoc est futurū. 4. B. uer. 5. suffigat. 5. A. uer
 6. denegat. uer. 15. audim. 7. A. uer. 18. cū. 8. b. u. 2. nisi tu

PROLOGVS.

SAT nota est hæc quam sumus acturi fabulam,
 Siquidem iam olim in sacris est cōscripta literis.
 Hamanus hostis Iudeorum pessimus,
 Ob denegatum à Mardocheo uno sibi
 Honorem, omnes proscribit Iudeos simul,
 Certoq; præcipit die disperdere,
 Hinc Mardochei & Iudeorum maximus
 Oritur in Susis luctus & alibi Gentium.
 Regine Mardocheus querenti indicat
 Luctus causam, atq; edicto transmissio rogat
 Ingressa ut ad Regem aliquid impetret boni.
 Pro se proq; populo. Ingressitur Regine, & ad
 Conuiuium Regem exorat uenire cum
 Hamano. Veniunt, conuiuantur. Tum quoque
 Postridie Esthera ad se promittant petit.
 Promittunt. Interea Hamanus nire sibi
 E regine fauore simulato placens,
 Parare Mardocheo altam iussit crucem,
 Quam ignoraret quidem Regine esse patrum,
 Ut eo crucifixo letus ad conuiuium
 Cum Rege pergeret. At uenienti in regiam
 Primo mane, ut eum à Rege deposcat sibi
 Rex ibi mandat Mardocheum purpura
 Diademateq; per cultum honoris gratia
 Per urbem regio in equo circumducere.
 Facto hoc, pergere iubetur ad conuiuium.

A

S

Ibi d

PROLOGVS.

Ibi à Regina accusatus suam in crucem
Quàm Mardocheo compararat, actus est
Hanc nos pro arbitrio fabulam tractabimus,
Vt ridiculi & tumultus plus etiam fiet,
Non curantes quid maleuoli dissentiant,
Ronchosq; ciant, carpant, rodantq; uerbulis
Hoc nusquam est, hoc aliter est, isthuc non placet.
Abcant hi cum iudicijs quo lubet suis,
Aut melius faciant, & sui periculum
Vnâ nobiscum in ipso adant proscenio.
Adeste, cognoscite quid sibi Hamanus uelit.

PERSONAE.

HAMANVS.

ARTAXERXES REX.
ESTHERA REGINA.
ATACHVS EVNVCHVS REGINAE
HARBONAS EVNVCHVS.
CHARSENAS CONSILIARIVS
CARPHOLOGVS.
PHYSOTAS.
PHILARCHES.
POLYTLAS.
CARCHAROPHON.
MARDOCHAEVS.
CYRINVS SERVVS.

Zares

ACTVS

ZARES. VXOR HAMANI.
SYRVS SERVVS.

ACTVS PRIMVS. SCENA PRIMA.

MARDOCHAEVS. CYRINVS.

Si quis miratus unquam est consilium Dei
In insperatis rerum uersionibus,
Eundem iure nunc mirari conuenit
Tot paradoxa uidentem atq; mirabilia, quæ
Nunquam quisquam in somnis sperare possiet.
Potentes de suis turbantur sedibus,
Abiecti contra gloria obtinent thronum.
Ingenui liberiq; contemnuntur, &
Seruili ad res magnas erigitur status.
Namq; hoc tempore Regina Vasthis, omnium
Facile quæ sunt mulierum forma & genere caput,
Amisit dignitatis honorem regia,
Et ARTAXERXIS excidit connubio,
Parcere superba quod uocanti noluit.
At illius in locum tot inter Virgines
Et nobiles & liberas nulla placuit
Vt succederet, & Regis digna esset thoro,
Præterquam una Esthera mei fratris filia.

In seruitz

PRIMVS.

In seruitutem quæ ducta est cum cæteris,
 Qui cum Iechania Rege translati sumus.
 Quis uersatilem fortunæ haud miretur rotam?
 Nisi forte illius ignorant & patriam & genus,
 Quæ præcepi hominum ut indicaret nemini.
 Ut cunque sit, nobis certe monstrat Deus,
 Quod quamuis genus afflixerit nostrum male,
 Non omnino tamen abiecerit, & funditus
 Nulla uelit dignatum misericordia.
 Siquidem ut Dioscuri seruntur prosperum
 Nautis signum, sic Iudæis erit omnibus
 Sub persarum imperio quicumq; uiuimus,
 Hadassa refugium & portus tutissimus.
 Recte ego, qui filiam illam adoptarim mihi
 Quam sic in altum diuinus extulit fauor
 Quippe ex ea si quid cuiquam oriatur boni
 Acceptum referent mihi, eroq; omnis particeps
 Beneficij, mihiq; ab ea præ cæteris
 Commoda iure obtingent perpetuo duplicia.
 Nihil ambio petoue amplius pro me & meis,
 Satis erga me & meam adoptatam erga filiam.
 Dei se insperate effudit benignitas,
 Pro qua immortales decet ut agamus gratias.
 Duntaxat precor, ut hæc esse uelit propria
 Mibi filieq; & Iudæis adeo omnibus,
 Stabiliaq; conseruet, genius ne aliquis malus
 Perturbet, infortunioq; dissipet.

Quam

ACTVS

Quam male Satanam habeat bene agere probos, scio
 Et improborum quantum ualcat malitia,
 Quum alioqui instabilis omnis sit felicitas
 Suapte pondere, & nota ferentium
 Iam plus satis imbecillitate uirium.
 Et quanquam aduersos semper casus conuenit
 Sublimes metuere & foelices, mihi tamen
 Reslantem fortunam magis ut metuam, duplex
 Obiecta est causa. CY. Frustra hercule (quantum reor)
 Quidquam metuis, adeo iam res omnis tua
 Constabilite sunt simul & gentis totius
 Nostræ, ut neq; ecnephas, neq; turbo nec typhon
 Deijere de gradu queat aut conuellere.

MARDOCHAEVS.

Videtur ita quidem, sed ego metuo tamen
 Et primum propter Hæmanum illum, qui plurimum
 Apud Regem potest, quem etiam patris loco
 Rex colit & obseruat, præcepitq; omnibus
 Eum ut adorent ueluti cælesti quodpiam
 Numen. SY. Scio. Mar. Et quam omnes honorem
 hunc cæteri
 Præfetti, Principes, Duces & Aulici
 Ei exhibeant, & propè Dei colant loco,
 Solus ego, paternis plus legibus obediens,
 Regis quam aut hominum constitutionibus,
 Nec adoro, nec salua quæo conscientia
 Dei honorem nostri alicui mortalium dare,

Quod

PRIMVS.

Quod cum animaduorterit ipſus aut reſciuerit.
 Forte ab alijs, hominem habebit ſcio peſſimè.
 Inq; mecum aliquid exitum machinabitur.
 Adde, quod etiam alioqui inſenſus eſt mihi,
 Ob delatos affixosque Eunuchoſ cruci,
 Qui Regem inſidijs uoluiffent occidere,
 Hinc timeo. Potens inimicus ingens eſt malum,
 Neq; enim qui placeſ aut reſiſtas in manu eſt.

CYRINVS.

Vera proſecto narraſ. Mar. Deinde ſomnium
 Quod nuper uidi, etiam hunc timorem auget magis.
 Dracones duo capitibus erectis, graui
 Inter ſe conflictu decertabant, Vti
 Reſ componi niſi morte non poſſet. Hominum
 Vtriq; ſaucabant multæ Myriades, quaſi
 Victuri aut interituri cum draconibus.
 Aſpexi & ecce uicerat alter atq; mox
 Partibus ab eius ſtans populus, uiolenter &
 Nemine prohibente in hoſtes irruit ſuos,
 Et glorioſam adeptus eſt uictoriam.
 Incertus ſum, quid hoc portendat ſomnium.
 Metuoq; omnia, tametiſi Eſtheræ gratia
 Vulgaris haud quaquam mihi lux aſfulgeat.
 Viden', ut nos Dei cultoreſ uniuſ
 Idololatraſ inter genteſq; impiuſ
 Aganuiſ tam tutò quam oueſ inter lupoſ?
 Viden' occaſionem ut ad quamuis leuem

Amaruſ

ACTVS

Amarulenter ſeruitutiſ iam uetuiſ
 Vbiq; iugum Iudeiſ exprobrent, & ut
 Hæreticoſ impioſq; quofdam iudicent,
 Quoſ ipſorum irati Diſ huc detrulerint
 Miſeriarum? Ita non ſolum noſ, qui meruimus,
 Sed unâ quoq; noſter contemnitur Deuſ
 Quaſi qui ſeruare nequaquam noſ potuerit.

CYRINVS.

Spero aliquando hanc ſuam noſtramq; iniuriam
 DE VM ulturum. M ARDO. Haud dubie. Niſi
 ſi nil audiat

Videatq; Quidquid ipſi peccant, admodum
 Leue eſt, & inter ſe ignoſcunt facile ſibi.
 Lupuſ lupinam haud eſt, neq; caninam canis.
 Porro ſi forte quidquam noſ delinquimus
 Capitale eſt, nec delinquentiſ, ſed omnium
 Noſtrum clamatur expiandum ſanguine.

CYRINVS.

Hæc mera ſunt captiuitatiſ commoda
 Et fert Iudaici hæc odium auitum nominis.
 At ego neque te neque me nulli hic mortalium
 Iudeoſ eſſe dixi. Hinc fiet arbitror
 Vt nobiſ æquioreſ ſint, quaſi Ethniciſ,

M ARDO.

Et ego hæc tenenſ cælauſ, heriq; primituſ
 Phyſotæ interroganti, cur præ ceteriſ
 Hamanum ſoluſ non adorarem, uirum

Excellenſ

PRIMVS.

*Excellenti tam dignitate præditum.
Iudeis respondi isthuc non licere, qui
Honorem hunc iussi sint præstare uni Deo.*

CYRINVS.

*Hinc hercle aliqua tempestas orictur tibi:
M ARDO.*

*Quid faciam? Etiam si uerbis isthuc nemini
Dixerimus, ex cultu nostro ac ceremonijs
Nos Iudeos esse ipsi animaduertent tamen,
At cuncta duntaxat feramus fortiter
Quæcunq; propter legem nobis accidunt.*

CYRINVS.

*Quid si hoc forte Phisotas Hamano nunciet?
M ARDO.*

*Inde ego metuo. CY. Deus bene uortet. Mardo.
Itidem ego*

*Quoq; spero præcorq;. Sed qui sunt illi, Vident?
Qui primo huc regiæ appropinquant limini?
CYRINVS.*

*Vnde ego scirem? Babylonios esse hospites
Ex uestitu conijcio. Mar. Idem mihi quoq;
Apparet. Sed uideamus ut accipiat eos
Carcharophon. CY. Non dubito quin pessimè ut solet
seruorum ad limina, bipedumq; pessimus.*

M ARDO.

*ST. CY. Quid? Quando huc nuper ueni aduersum
Casuq; apertum ostiolum eram transgressus, ex tibi
Tugurio*

ACTVS

*Tugurio is se suo proripiens, horridumque Hyper.
Inclamans, cursu est me secutus concito.
Et apprehenso colaphos infregit decem.
Et resupinans me illa cecit qua ueneram
Subinde humeros cruraq; nodosa uerberans
Scutica, nihilq; non me nuncupans mali.*

M ARDOCHAEVS.

*Huiusmodi homines ad portas statuuntur? ut
Quicumque huc ob negotium perucnerint,
Perdiscant se ante quiduis malle perpeti
Vllam quàm ob causam Aulas adire regias.
Ita leuantur multis Reges molestijs.*

CYRINVS.

*Ego tamen rebar Regum esse atq; Principum
In admittendo & audiendo facilimos
Se ut exhibeant, atq; ita sint oppressis Patres,
Iniuriam refugiumq; patientibus
Et præcipua spes miseris & fiducia.*

M AR.

*Tace & concede huc ut sedeamus. Rex, scio
Ignorat hoc aliaq; multa similia,
Hamani peperit institutio quæ noua.
Cui Rex non solum aulam, sed se quoq; credidit,
Nempe aliter longè Hamanum, atq; est, existimat.*

CYRI.

Si mihi mens non leua est, illos etiam antea

B

Vidisse

PRIMVS.

Vidisse uideor hospites. Sed iam lubens
Carcharophonta audiam an esse uelit similis sui.

SCENA SECVNDA.

PHILARCHES POLYTLAS
CARCHAROPHON.

Vtinam nostra amborum ocyus negotia
Expeditantur, ne rerum cum dispendio
Hic hæreamus. PO. Nil mallet, quum perparum.
Mibi sit uiatia. CA. Hecus uos, quo tandem (malu)
Tam confidenter itis? Aut quem quæritis?
Esse ante portam uobis nescitis locum?
Egredimini aîo cito. PH. Custos portæ obsecro
Nesciui tantopere. CA. Ita sum custos quidem.
Si Rex essem, & melius haberent res quam habent.
Fortunaq; multo consuluisse rectius.

PHILAR.

Fortasse. CA. Sed exite. PH. Licet ne breuibus loqui

CARCHARO.

Neque breuibus neque longis. Exite ocyus.
Foris licet, si quid me uultis alloqui.

POLYT.

Etiam ne? Manus saltem precamur abstinere.
Eximus. PH. Quæso te, non me nosti? CA. Neque
Noui, neq; nosse adeo uolo. PH. Ab hinc tamen dies
Vix sunt nouem, quum ingredientibus huc obstitit
Nemo. CA. Quid isthuc mea? Alius hic tum presuit

Me præ

ACTVS

Me presidente nemo huc inseret pedem.
Ita enim ab Hamano est mihi mandatum principe.
Quam pridem aduenistis? PH. Venimus, ut uides,
Modo. CA. Vah insulsi homines. Vix ingressi oppi-
Currunt in regiam, quasi nil negocij (dum.
Nobis sit præterea, quam ut è uestigio
Quorumus uacet examinare iurgia, &
Petitiones uarias ac querimonias,
Auscultare. PH. Hec, nobis ais, quasi tu quoque
Numero in aliquo sis. CA. Ego? Etiam regiam
Si latrinam lauarem, longe essem tamen
Te similibusq; tui & melior & dignior.

PHILAR.

Hoc est uerè (quod aiunt) sandalium Iouis.
Non mihi profecto uideris esse sobrius.

CARCHA.

Hic opperire, donec fiam sobrius
Qui plus sapiam ebrius quam tu unquam sobrius

PHILAR.

Fortasse. Sed rogo; nobis atrium ingredi
Permitte, ut circumspiciamus sicubi ferat
Occasio, ut aut Regi aut Hamano literas
Hæc in manus tradamus, aut sermonibus
Exponamus quam primum ea quæ uterq; uolumus.
Dilatio omnis præterquam iræ solius
Damnosa est. CA. Vobis sit, mea refert nihil.

B

2

Non

PRIMVS.

Non intrabitis huc mendici & profugi homines.

POLYTLAS.

Iussit ne Rex hæc dicere aduenientibus?

CARCHAROPHON.

Quid mihi uobiscum est? Itc in cauponam, quoad
Refrigeremini, & post tertium diem

Redite. PHILAR. Nimis iracundè. Dic mihi rogo
Hamanus est ne intus? CAR. Sciens hoc nescio.

PHILARCHES.

Quid hoc enigmatis est? CA. Non dum mihi placet
Vt index uobis gratuitus sim. PO. Nempe uis
Aliquid tibi dari in manum? CAR. Videlicet.

POLYT.

Ademerint nisi Dijsanam mentem mihi,
Hodiè à me ne teruntium quidem auferes.

PHILAR.

Neg; Hercle à me. CA. Quin igitur hinc facefitis
Mendici in rem malam? PH. Hic etiam nolente te
Prestolabimur Hamanus donec exeat.

Sed commode illum per scalarum iam gradus
Illic à longè perspicio descendere.

Abijt. Proh Deum & hominū fidem, quod hoc genus
Hominum est? Superbum, perulans, munerum capax?
Hem qui dat ut magni sit ubique gentium?

Dantibus amici sunt, dantibus & ferræ
Patent AEdes, cuncta obsequuntur dantibus.

Opes qui amant, haudquaquam omnino insaniunt.

Per eas

ACTVS

Per eas enim licet nancisci quidlibet.

POLYT.

Re ipsa experior, quam incommodum sit nihil dare
Quamq; nihil habere res ualde sit inefficax,
Emersissim ex iniurijs iam olim omnibus
Si numerassim, iam quia non est quod den, hæreo,

PHILAR.

Ego uero Hamano centum daricos dedi
Animi tamen pendeo, quid de re quam uolo
Queq; mihi à Regè est promissa, futurum fiet.

SCENA TERTIA

HAMANVS. CARPHOLOGVS. PHX

SOTAS. PHILARCHES.

POLYTLAS.

Satis ne habes, si præsto quem dixi tibi?

CAR.

Prorsus. Recordare ut fuerim tibi intimus
A multis iam annis. Quomodo te præ ceteris
Coluerim ceu parentem aut uerius Deum,
Quoties iucunditati & commodo tibi
Dedecori contra propter te fuerim mihi:
Bunti & redeunti ut semper fuerim comes,
Et facta tua laudesq; in maius uexerim
Semper. Et hæc feci omnia, quum dignitatis huc

B

3

Potens

PRIMVS.

Potenti.ēq; ingentis haud dum ueneras.
Nunc quoque precor ut memor aliquando sis mei.

H A M A.

Potes ne quiescere? Praefecturam aliquam tibi
Opimam et succulentam quae uacauerit
Prima, ab Rege impetrabo, Quin quandam scio,
Quam hercule non omnino poteris contemnere.
Ea, rogabo Regem, ut commendetur tibi.

C A R P H O.

Quid ais, rogabo Regem, quum ipse Rex sis?
A que tuo nutu regnum totum pendeat?
Posisq; bene maleq; facere quibuslibet?

H A M A.

Ita res est. Quare spem bonam habe. CA. Profe-
Sapientiam eximiasq; uirtutes tuas (cto Dij
Sine fructu noluerunt delitescere.
Iam Regi totq; subditis prouincijs,
Nobisq; in maiorem prodesse potes modum,

H A M A.

Non erras hercle. Quippe dedi salubre iam
Consilium Regi, unde quoque prouinciae
Immortales (scio) habebunt gratias mihi.
Quid aulam quod nouis redegei legibus
In ordinem? Suaue rerum iam agit otium,
Neq; supplicibus tot ut ante libellis, nec nouis
Subinde moleste iurgijs obtunditur,
Translatis regni omnibus ad me negotijs.

Hoc est

ACTVS

C A R P H O L O.

Hoc est quod dixi, et ubiq; cunctis praedico
Regem scire satis ne propriam quidem domum
Regere abs te. Tu regni et cor es et caput.
Fossa et uallum, infractusq; rebus scipio.
Te praesidente instaurabuntur diruta,
Deserta habitabuntur, florebunt omnia.
Fortunatum Regem consilij qui tuis
Fruitur regiturq;. Nam tantum sapientia et
Virtute Satrapas reliquos omnes anteis
Quantum stellas omnis praecellit Lucifer.

H A M A.

(cere

ὅτι μὲν μοι ὦ φεῦξ, CA. Vah, quantum sol, dicit
Volui. HA. Nescis tu, quo Regem ex periculo
Exemerim in bello nuper? CA. Ego nesciam
Qui toties cunctis iam depraedicauerim?
Si quis tuarum quid rerum scire cupit, ad
Me extemplo concurrunt, ad eantem prouocant
(Ut aiunt) Lusciniam, narro, extollo, Virum
Te maximum, uirtutem dico ipsam quoq;
Partes facile primas tibi concedere.
Mirantur omnes, seq; beatos praedicant,
Tuo quod seculo se nasci contigit.

H A M A.

Iugiter in his si perseueras moribus,
A me ab alijs quoq; magnam inibis gratiam.
Et obtinebis quae uoles. Quid tu tibi

B

4

Phya

PRIMVS.

Phyſota poſtulas ut benefaciam? Ph. Nihil
Equidem Princeps, niſi ut tua liceat frui
Amicitia. Video te magnificum Virum,
Secundum à Rege: Immo hercle magis Regis patrè,
Inde meam omnem ſœlicitatem metior.
Potentiam, honorem, commodaq; tua omnia
Mea eſſe reor. HA. Rectè facis. PHI. Quapropter et
Aucta eſſe & deſenſa uelim. HA. Quod uis iam tenes

PHILAR.

Magna equidè ex parte. Ceterū me hoc habet malè,
Quod interdum in maleuolos incido uiros,
Sermonibus tuo qui honori detrahant,
Nec eam quàm debent exhibeant reuerentiam.
Iniuriam hanc meam quoque eſſe cenſeo,
Et uindicarem ſi ſat mi eſſet uirium.

HAMANVS.

Negent honorem uerbulisq; detrahant,
Dum modo cauant, ne quo pacto reſciſcam ego.
Quod ſi neglexerint, diſpream funditus,
Niſi euſmodi in illos edidero exempla, quæ
Cunctos à ſimilibus homines abſterreant.

CARPHOLOGVS.

Quaſi Vero aliquis ſit, qui loqui de te malè
Tibi què honorem auſit negare debitum &
Edicto à Rege præceptum. HA. Dic quenpiam
Si noſti, ut illi oſtendam qualis uir ſiem
Et uindicem pro me & te. PH. Omiſſis cæteris

Complu

ACTVS

Compluribus & obſcuris, nunquid cum, ad fores
Palatij qui reſidet noſti? HA. At plurimi
Regis ſerui illic reſident. PH. Peregrinum aio, quem
Eo tempore, quo Virgines huc diſſitant
Adueniſſe, eius iam ſum oblitus nominis

HAMANVS.

Hem, Mardocheum dicis? PH. Is eſt. HAMA.
Qui prodidit
Eunuchos Regi? PH. Is ipſe eſt. HA. Audet iſte me
Contemnere? PH. Nunquam quantum intellexi ego
Ingrediendi exeuntiue aſſurgit tibi,
Nec adorat ut omnes Perſarum Satrapæ ſolent.

HAMA.

Non? PH. Dicit ſe Iudeum eſſe, nec euſmodi
Ritibus aliquem mortalium poſſe colere.
Iudeus eſt, & ſacre dedignatur id
Seruus, quod Mædi & Perſæ faciunt liberi?

CARPHO.

Lucrum putet, quod ego nunquam iſthuc uiderim.
Oculos homini profecto cripiuiſſem ſtatim:
Indigna res eſt, Princeps, ne patere obſecro

HAMA.

Egone patiar ut ſemiſis homo me ſibi
Contemptui habeat? Miſere mauelim mori.

CARPHO.

Rex te colit magniq; facit, Statuas decet
In hoc exemplum, ut animum inducant cæteri

B

§

De te

PRIMVS.

De te sentire idem quod Rex, & prosequi
Eodem honore. Ha. Ni fecero, nolim amplius
Nec Hamanus, nec tanti Regis dici pater.
Sed sequimini, experimentum eius & ipse capiam.

SCENA QVARTA.

PHILARCHES. HAMANVS.
POLYTLAS. CARPHOLOGVS.

Venit Hamanus uultu irato tragicum tuens.
Aggrediar. Salue Princeps. Ha. Quid tu uis tibi?

PHILAR.

Scis princeps quid uelim, dies sunt plus minus
Octo, quum quoque rei, eius gratia hic fui,
Hodieque redire sum iussus. Quare obsecro
Has literas des Regi, & rem quantum potes
Verbis iuues tuis, huius beneficii
Nunquam immemorē dices. Ha. Regem nihil opus est
Litteris obtundere, mihi iam negotia
Regni commissa sunt, quare mihi scribite &
Ad me referte, si quis quicquam habet rei.
Quid tu uelis scire uideor iam mihi. Mane,
Heus Carphologe. Praefecturam hic petit sibi
In Babylone satis opulentam, quam si placet,
Tibi dabo. Ca. Obsecro Hamane mei ut sis memor.
Hama. Tace.
Ita est Philarches. Rem tuam pro uiribus
Apud regem egi & uerbis persuasus meis,

Magna.

ACTVS

Magnopere tibi fauet. Ph. Gratiam habeo. Hama,
Et cupit

Praefecturam illam tibi potius committere
Quam alij alicui, sed tu nimium sero uenis.
Quippe alius iam anteuerit, à quo non decet
Concessam repeti. Quare aliam expectes, licet.

PHILAR.

Qui sero? aut alius potuit qui anteuertere,
Quum ego eam uacare huc primus nunciauerim?

HAMA.

Est ut dixi: Ad aliam mea non non deerit opera.
Nec ad hanc defuit. At facta infecta reddere
Regisque placita non licet rescindere.

PHILAR.

Promisit eam mihi Rex ante biennium
Id scriptis quoque possum probare literis

HAMA.

Oportebat uigilare. Nam Vigilantibus
Et iura & omnis res alia subscriuiunt.

PHILAR.

Heracle equidem uix tantundem per decennium
Vigilavi, quantum pro hac re. Sed opinor alius
Me uigilantem nimis anteuerit dormiens.

HAMA.

Hic ego tuæ non possum consulere rei.

PH. Si promissi admoneretur Rex, haud puto
Hæc suas unquam literas rescinderet.

Duobus

PRIMVS.

H A M A N V S.

Duobus munus idem concedi non potest,
Nec posteriorem ferre decet, quod iam prior
Iure obtinuit. PH. Qui iure, quum promissa sit
Mihî? HA. Quæcunq; facit Rex, iure fiunt optimo.
Nec argui possunt. PH. Quid autem pro meis
Centum adipiscor daricis? HA. Mihî negocia
Iam aliâ sunt. PO. Quæso Princeps, has cape literas
Regi inscriptas. HA. Quid Regi? quasi non sit palâ,
Audire Regem uelle ne muscam quidem
Præsente me. Quin potius dic quid sit rei

P O L Y T.

Res ni fallor tibi nota est, ut pote iam diu
Acta neque peracta. Nam Quæstor Babylonius
Sine causa in omnibus fortunis exiit,
Mensesq; in carcerem compegit quatuor.
Has iam diu miser conqueror iniurias
Nec ius meum obtinere queo, nec mea mihi
Restituuntur. Quæ propter nunc iterum rogo,
Ut è tantis tandem cripiar iniurijs.

H A M A.

Videris mihi homo contentiosus esse, qui
Emas litigium nec possis quiescere.

P O L Y T.

O Dij contentiosus ego, qui ad hunc modum
Malis uror, exagitor, trudor quæ improbè?
Emunt litigium nec possunt quiescere,

Non

ACTVS

Non qui queruntur sed faciunt iniuriam,
Si iusto modo res dici debent nomine.
Quiescerem ego uel usque ad extremum halitum
Audax si Vicinorum improbitas, & odium, &
Manifesta malitia me sinerent quiescere.
Nunc adigor in Susa uenire & Regis fores
Maiori iterum adire cum dispendio.
Vtinam uiaticum liceret liberis,
Vxoriq; & alijs reseruare usibus.

H A M A.

Tu forsitan arbitraris nos aliud nihil
Agere, uestras quam expectare querimonias,
Cur rem uos inter non ipsi componitis?

P O L Y T.

Per me haud sterit quo fieret minus, immo magis
Desideraui nihil. At non est unius
Causas componere parte nolente altera.
Quæstor ad iniurias me etiam derisui
Habet, & cautè omnem congressum fugit meum.
Quid aliud faciam, quàm uobis ut conquerar,
Quibus & in Quæstorem potestas est data?

H A M A.

Dicam tibi homo meam breuiter sententiam
Operam da ita res ut decidatur, ne amplius
Huc questum uenias. Quæstor ille homo magnus est
P O L Y T.

Sentio. Cornix Cornici haud elidit oculos.

H A M A.

PRIMVS.

HAMA.

Quid? Num uis & Susorum habitare carecent
Aliquantisper? Sequimini hac. PO. Hei misero mi-
Quid nunc agam? Quo me uertam? Quod (hi.
refugium aut
Auxilium quaeram? quem homines omnes deserunt?

PHILAR.

Ego quoque amice circumducor nequiter,
simul & promissis frustror & pecunijs,
Certum est tamen perdurare hic aliquot dies,
Forfitam aliqua spirabit aura mitior.

POLYT.

Manebo una etiam si me Hamanus deuoret.

SCENA QUINTA.

HAMANVS. CARPHOLOGVS.
PHYSATAS. MARDOCHAEVS.

Vbi est ille? Ph. Viden' illic inter ceteros?

HAMA.

Recte, praetreamus agentes aliud quasi.

PHYSA.

Alij quidem assurgunt omnes is uero ceu
Lapis truncusue ne mouetur quidem. Ca. Etiam
Vultum auertit scelestus. Ha. Vt istum Iuppiter
Dijq; omnes selecti perdant nihili hominem.

CARPHO.

Ego ira marceror. Num uis eam & caput

Isti com-

ACTVS

Isti comminuam? Ha. Age rursus transeamus, ut
Qualis sit ceu uulnus specio explorem magis.

PHYSA.

Nihil est. Honoris plus statua haberet tibi.

CARPHO.

Irruone in hominem & frustillatim differo

HAMA.

Facere non possum quin adeam atq; scisciter,
Quid causa sit, quod non faciat quae ceteri.

PHYSA.

Tum cognosces magis. Ha. Heus tu. Quae superbia
Aut contumacia te agitat, ut contemnere

Regis praeccepta ausis solus sedentium

Palatij ad fores? MAR. Quamobrem isthuc ais?

CARPHO.

Vah quasi nesciat. Ha. Ignoras edictum meis
De honoribus? Mar. Noui. Ha. Nempe ut adorarer
Omnibus, & genua mihi reuerenter flecterent (ab
Tam ciues quam aduenae? Mar. Noui. Ph. Ne
nunc quidem

Assurgit, aut genua flectit homo perditus

Tantum alloquens uirum. Ha. Quid ergo? Non tibi

Victetur dignus Rex cuius sis audiens

Dicto, neque ego quem honore honores debito?

MARDO.

Et Rex & tu mortalium dignissimi.

Ego Patrijs tamen prohibeor Legibus,

Homina

PRIMVS.

Hominum ne adorem quemquam, sed solum Deum;

HAMA.

Quas tu mihi leges aut quem narras Deum?

MARDOCHAEVS.

Leges, quas nobis per Mosē dedit Deus.
Deus ille, qui rerum est Creator omnium.

HAMA.

Noli seruus Deum tuum aut Leges tuas
Iactare, quando de honoribus agitur meis.
Mædi Persequē homines me adorant liberi,
Nullo Deorum nullisq; usquam Legibus
Obstantibus. Nunquid melior est Deus tuus,
Dij Mædorum atque Persarum? An leges tuas
Nostris & Artaxerxis præfers legibus?

MARDO.

Vt simpliciter quod uerum est confitear tibi:
Deus noster terrarum omnes superat Deos.
Nostraque lex legum est omnium sanctissima.

HAMA.

Audite rogo hominis impudentem audaciam.
Non solum me & Regem, sed & nostros Deos
Legesq; uilipendit. Ego hercule arbitror
Esse Hæreticum, & à genio agitari pessimo.

PHYSATAS.

Ostende duntaxat Regi, qui uiderit
Procul dubio, ne à seruis Iudæisq; Dij
Legesq; Persarum habeantur tam nullius

Moment

ACTVS

Momenti. HAMA. Hoc AEdepol certum est facere,
ut simul

Et honos à Iudæis defendatur meus.

Quid enim Regis cætera mihi profunt omnia

Iste unus fugitiuus si me deriserit?

Responde tu. Vis Regi parere & mihi?

MARDOCHAEVS.

In ijs, ad rem quæ pertinebunt Publicam
Neque Dei labefecerint cultum, lubens,
Parebo. Siquid autem præceptum secus
Fuerit, nec possum obtinperare, nec licet.

HAMANVS.

Non uis igitur me adorare aut genua mihi
Curuare? Mar. Non licet. Ha. Iam surge, si sapiis
Et adora me. Mar. Nolo. Ha. Non uis? Terram uelim
Mihī dehiscere, nisi isthæc nolo, non licet,
Excussero tibi. Car. Vix me princeps cohibeo,
Ne in barbam inq; capillos Iudæo hinc inuolent.
Ita ne contemnat solus te ac irrideat?

Sine. Aliud maius hæcq; contumelia
Dignius isti parabo (ne uiuam) malum.
Ego ad Regem eo, uos me sequimini, si placet.

SCENA SEXTA.

MARDOCHAEVS. CYRINVS.

Actum est Cyrine, nouit Hamanus iam omnia,

C

Men

PRIMVS.

Meum religionem, simulq; animum meum.
 Habet iam, ob quod uires in me exerat suas,
 Eunuchosq; crucifixos uindictam eat.
 Nec dubito, quin magnum aliquod sit mihi malum
 Constaturus. Adeo totus iracundia
 Ardet, sermo, uultus, oculi satis indicant.
 Hac nostra ante ueritus sum, ne rescisceret.
 Verum hoc Physatas expedit nuncium,
 Malis ex nostris aliquid ambiens boni.

CYRINVS.

Quid ergo nos sedemus hic totos dies
 Eo toties prætereunte? Ad tempus quidem
 Ceteri nostra posse semper sum ratus,
 Non perpetuo, ac multo hic in conspectu nimis.

MARDO.

Nondum religionis me nostræ poenitet
 Pudetq; adeo, ut perpetuo celatam uelim,
 Recte Cyrene faciundum est tam in hostium
 Quam in amicorum conspectu. Quisquis angulos
 Occultaq; querit lucem fugiens, is male
 Aut cogit, agitue, aut certe omnino acturus est.
 Semper mala latere cupit conscientia.

CYRINVS.

Pulchrè quidem dicis. Sed in periculum
 Interea nosmet conijcimus, quasi forices.
 Quid si iam conueniens Regem, nos impios

Regisq;

ACTVS

Regisq; decretis rebelles deserat?
 Causaq; statim Rex indicta pronunciet?

MARDO.

Ferendum crit, quidquid tulcrit necessitas,
 Viuit Dominus, qui nunquam deserit suos,
 Et nos uel aduersum Hamanus tres potest
 Suis, quæ noscimus, medijs defendere.
 Hadassam non in hoc frustra fastigium
 Eucxit. Quare ego illi committo omnia.
 Suo haud decrit honori suisq; legibus.
 Tu iam Cyrene uade curriculo ad forum
 Et contribuli Iosepho uerbis meis
 Ad me ut ueniat dicit. Nam est illum quod uelim.

SCENA SEPTIMA.

HAMANVS. PHYSATAS. CARPHOLOGVS.

Exemplum ab hoc Iudæi sument ceteri
 In cunctis regni quotquot agunt provincijs,
 Ut me contemnunt, meq; habeant pro fabula.

PHYSATAS.

Nil certius. Principijs obsta, si sapias.

HAMA.

Hunc perdere tam certum est mihi quam me uiuere.
 Sed nauci homo tanto meo non est satis
 Furori, insigne quiddam gestit facere. Quid

C

2

Vos

PRIMVS.

Vos autores estis mihi? Ph. Arripi iube
Hominem & suffigi in maximam malam crucem.

HAMA.

Consuetum & puerile est. Hoc non saturabitur
Vsq; adeo in me que seruet iracundia.

CARPHO.

Quin tu totum simul Iudeorum genus
Ab radicibus euellis imis funditus.
Hoc uolo. Ha. Recte censes. Car. Eadem opera hercule
Qua Marдохæum solum omnes extinxeris
Iudeos. Quales sint in hoc specimen habes.
Superbus, contumaxq; populus impie
Nouæq; leges, religio intolerabilis,
Nempe Deum contemptrix atq; hominum. Ha. Pro-

pter hæc

Populus quidem perditione est dignissimus.
Sed mihi aliud quoque iam tandem in mentem uenit,
Vah, ob quod crucior, quod non antè perierit.

POLYTLAS.

Quis ais? Ha. Amalechitarum (unde oriundus
sum ego)

Iudei olim extinxerunt propemodum genus.

CARPHO.

Oh Iudei tuum genus? Iustissimas
Iam ira simulq; uindictæ causas habes.
Si non hunc perdis populum, nolo uiuere.

HAMA.

ACTVS

HAMANVS.

Viues confide. Ingredior ad Regem, Haud reor
Me frustratum iri in re tantilla. Sed scies.
Vos opperimini hic me, donec exco.

SCENA OCTAUA.

ARTAXERXES. CHARSENAS.

HAMANVS.

Hinc nonnè uideor Charsana regnum meum
Confirmasse, & rebus consuluisse omnibus,
Hamanum qui mecum habeam, & dignitatis huc
Constituerim? Char. Mihi quoq; uidetur Rex idem,
Hoc duntaxat moneo, ne quid credas nimis,
Necue illius arbitrio permittas omnia,
Et res ad omnes obsecundes ilico.
Homo est, humanis agitur passionibus.
Quibus uix repperias qui non peccet hominem.
Quapropter arbirror esse, Rex, consultius
Credere quibusuis hætenus atq; fidere,
Quatenus homines eos meminimus esse, qui
Hodie hoc, cras uero aliud diuersum sentiant.

ARTAXERXES.

Recte hoc quidem. Mihi uero Hamanus iam satis
Perspectus est, Vir cui quiduis recte queat
Credi committiq; patris merito quem loco.

C

3

Obseruo,

PRIMVS.

Obscruo ut faciam, quæ uelit modo omnia.

CHARSE.

Vtinam Dij fortunent quæ tu, quæque is facit.
Sed nimio amore ne pecces quæso, uide:

ARTAX.

Nihil opus est. Sed ingreditur. Hæ. Te perpetim
Rex regnumq; tuum sospitet & seruet salus.

ARTAX.

Dij dent tibi quæ uelis. Quid noster uult sibi
Hamanus? Parum equidem Est quod in regni
ac tuum.

O Rex consulere commodum uolo, si licet.

ARTAX.

Dic optime Hamane. Nam te deditum scio
Nostris semper adco regni commodis

HAMA.

Dabo operam Rex hoc magis etiam ut appareat.
Est autem populus omnes per prouincias
Regni tui dispersus, & à se mutuo
Disiunctus, is legibus atque cremonijs
Alijs præ cunctis populis, utitur nouis,
Disidia ex quibus oriuntur & turbatio
Populos inter uicinos, nec non oppida.
Insuper & Regis scita contemnit, neque
Satrapæ ullius præfectiq; est dicto audiens.

Nec tamen

ACTVS

Nec tamen hominum Imperia spreuisse satis,
Sed cultum quoque nostrorum contemnit Deum.
Vnum (nescio quem) solum consurgens sibi,
Rebus ut in diuinis humanisq; pariter
Sint noxij, impij; & refractarij,
Hominum hoc genus tua nouit prudentia
Satis superq; regno nequaquam tuo
Prodesse inualecat per licentiam.
Si lubet igitur cunctis præstare subditis
Non uulgare aliquod beneficium, si omnibus
Pacem & tranquillitatem uis prouincijs
Statuere perpetuam, si cordi est denique
Te decretaq; tua, Satrapas simul & Deos
Aliquando uindicare à contemptu, & tuæ
Facere ut leges seruentur ubiq; & ab omnibus,
Decerne, populus ut illic eradicatus
Cumq; ramento simul dispareat & semel.
Nec tanti fac tributa quæ ab illis accipis
Propterea ut malis omnes seditionibus
Ferucere, latèq; misceri prouincias.
Aut omnino tributa si te commouent,
Ipse meis cuncta dependam pecunijs,
Talentum nempe magnorum nullia decem.
Neq; ea mihi pensio uidebitur grauis,
Modo leges decretaque conferuentur tua,
Et pax, Prouinciarum constet omnium.

C

4

Pro

PRIMVS.

ARTAXERXES.

Probè facis optime Hamane, qui semper id agas,
Quo pacto mihi regnoq; prosis maxime,
Ac uel tuis pacem emere uelis pecunijs.
Sed argentum quod polliceris sic tuum
Maneatq; tibi, de populo autem age, quod collibet.
Ecce meum habes literis signandis annulum.
Sub nomine uti meo annuloq; omnes tibi
Ad id Satrapæ prouinciarum pareant.

HAMA.

Gratiam habeo ô Rex. Studiose omnia exequar
Vt letcris tu regnumq; tuum floreat.
Nunquid aliud uis? ARTAX. Vt mancas similis tui

HAMA.

Nihil hoc quidem certius est. ARTA. Etiam ad
prandium

Volo uenias. HA. Libenter. AR. Hinc quoq; Charsena
Qualis Vir, quantusq; sit Hamanus perspicuus,
Vt regni emolumenta semper cogitet,
Et dormiamus ut nos altum, ipse uigilet.

CHARSENAS.

Intelligo. Ceterum (uenia loquor tua)
Credulitatem facilitatemq; tuam oppidò
Miror, qui non quæsieris primum ex aliquibus
Alijs, quis populus sit, quantarum uirium,
Quibus legibus & quibus agat ceremonijs,

Et en

ACTVS

Et an peccarit ea quæ Hamanus indicat.
Deniq; an alijs prorsus nullis queat uijs
Ad debitam perducere obedientiam
Aut corrigi. Præterea nequaquam obsonum
Fuisse acquitati, partem etiam alteram
Audire, ne fors, causa & sanguis innocens
Inimicitijs cuiusquam uel libidini
Temere donaretur. AR. Ego Hamanum Charsena
Eum esse uirum iudico, qui ad me falsi nihil
Iniustitæ ferat, qui que errare non queat.

CHARSENAS.

Exitus hoc Rex probabit. Hoc mihi firmiter
Persuasum exploratum est, nil mendacius
Esse homine & inconstantius. Sed cuncta Dij
Secudent precor.

SCENA NONA.

CARPHOLOGVS. HAMANVS. PHYSOTAS.

Exit Hamanus. Hama. Nunc tu quidem
Viues Carphologe. Carph. Verum? Ha. Immo uerissi
Exterminandi sunt Iudei funditus (num.
Vt ut mihi placuerit. Hunc Annulum uides?

CARPHOLOGVS.

Video hercle. Ita Dij faxint. Discent tum ceteri
C S Quale

PRIMVS.

Quale sit Hamanum irritare & contemnere.

PHYSA.

Gaudeo planè tibi uindicandi copiam
Esse datam. Ha. Rectè facis. Sed agito ocyus
In sinum coram me iam sortes mittite,
Quo mense anni, quoue die gens interfici
Debeat. CA. Ego rectè mecum chartas attuli.

PHYSA.

Signa notis. CA. Huius ego sum rei artifex.
Age nunc, permissis. Sine me quoq; Tu uerte te.
Iam clausis oculis chartularum unam excipe.

HAMA.

Quid est? CA. Huius mensis exiit duodecimus.

HAMA.

Nimis longum est. Sed quid faciam? Dicam quoq;
Sortibus inuestiga. Ph. In triginta chartulas
Partes scinde, suis notis singulas nota.

CARPHO.

Scio, mox fecero. Iam nunc lege qua prius
Vnam accipe. Ha. Qui nunc? CA. Quartus & decimus dies

Obtigit. Hama. Obtèpero, quantum sit nimis.
Vos summas ex Iudeorum iubeo necesse
Sperare opes. Occisorum siquidem bona.
Decernam diripi. CA. Euge. Me Regen fore
Video. Hama. Sed cesso adire scribas regios

Vt

ACTVS

Vt omnes quam primum expediantur literæ,
Inq; uniuersas mittantur Prouincias.
Et hinc præsertim iam iam edictum pendeat
Vt Iudeorum mox ubiq; gentium
Scelestæ rectè turbentur myrmecia,
Sed eo, Vos prima me opperimini domi

CHORVS.

Est homo perniciæ hominî, uicinâq; pestis,
Scorpius & serpens, est lupus atq; leo.
Est hominî quoq; rursus homo lux, uitæ salusq;
Id quod & ipse res dictaq; multa probant.
Verum hæc utriq; augentur, quum forte potestas
Rexerit aut iræ siue fauoris equos.
Perdidit immerito per multos ira potentum,
Ceu ignis syluam aut seuius ouile lupus.
Et fauor e regione ad res promouit opimas,
Profuit & multis sæpe potentis amor.
Rectè hoc, namq; ideo est omnis collata potestas
Profit ut humanum promoueatq; bonum.
At Satanas homicida ex Ore protulit illud
Vt sit penè potens natus in exitum
Bella mouent, cædes faciunt ut cunq; libido est,
Aq; illis suso sanguine squallet humus,
Omniaq; insano gaudent miscere furore.
Causam ob nullam, aut si suppetit ulla, leueni.

Vt iam

SECUNDVS.

Ut iam homini exitium non sit presentius ullum.

Atq; homo, presertim diues & ampla potens.

Aspides inter agens longe securius eum,

Dipsades intantum nec nocuisse uolent,

Atq; homo, quum rabies illum præcepit ira,

Et morem genio gesserit indomito.

ACTVS SECUNDVS

SCENA PRIMA.

PHILARCHES. POLYTLAS.

Lubet ne Polytla, postquam iam pransi sumus
Recursare ad aulam? PO. Maxime. Periculum

Faciendum est, importunitate utrum queat

Aliquid adipisci potius quam iure omnibus

Communi. Ph. Immo fauore puto ac pecunijs

Plus expugnaretur. Sed tamen tentanda sunt

Omnia, Post horam Hamanus aliud forsitan

Sentiet & mitius. Id spero. Haud in tempore

Conuenimus cum oportuno, si quidem mihi

Videbatur non leuiter commotus. Ph. Idem

Mihi quoque uisum est, idq; apparuit magis

Relictis quod nobis in quendam fortiter

Palatij ante fores sedentem inuectus est.

Paulo post animo defecato æquior erit.

POLYT.

Opinor.

ACTVS

Opinor. Sed quid Pandocheus noster tibi
Placet? Cæteraq; in Susis diuersoria?

Sic sunt. Erendum est. PO. Itanc repellant ho-

Peregrinos, qui præter tectum cætera quidem spites

Vtunque circumferre possunt? An timent

Ne non simus soluendo? PH. In nobis haud puto.

Sed delectum duntaxat suscipiunt genus

Neque præter id alios. PO. At qui putaueram

Publica cunctis patere diuersoria

Debere, ut apud nos in Babylone moris est.

Torum serè oppidum hospitium lustrauius

Querentes, alius porrò excusauit aliud.

Si ita semper commentis elidunt hospites,

Oportet eos nequam esse homines, & nullius

Ciuitatis. Deniq; Pandocheus, is ad

Quem postremo diuertimus, prædo potius

Censendus est quam hospes. Ita precium quadruplex

Pro prandeo exegit, præstolabor diu

Vt iniquis contradiceres rationibus.

Dedisti quod poposcit, & ne gry quidem.

Te dante primum, me quoq; dare oportuit.

PHILARCHES.

Dandum est Polytla quidquid tandem postulauit.

Magna quoq; sunt insuper agenda gratia.

Si modo cupias homo uideri sobrius.

Reclamando officis ac recusando nihil,

Nec plus

SECUNDVS.

Nec plus quam efficis si in catastata sis uinctus pedes
 Aut truculenti sub tortoris dominio agas.
 Si quid nutis, uultum cauponis aspicias
 Quasi interfecturum te, aut certe in carcerem
 Ducturi. Quare si homo uis esse commodus,
 Si aliquod tibi uis patere diuersorium.
 Da quod posceris. Ut non omnia pateant uides
 (Quantumuis etiam publica sint) quibuslibet.
 In aliud soli aurigæ admittuntur, aliud
 Soli equites possident. Rarus caupo pedites
 Amat, nisi uel mercatores sint uel finium
 Oleant equinum, uel bene numatam ferant
 Turgentemq; crumenam. Siquidem cauponibus
 Præter lucrum predamq; est charum nihil.
 Ex uultu, ex uestitu, ex incessu iudicant,
 An aliquid tibi præter iustum abradi queat.
 Si displicueris, mercatores dicitant
 Aut equites uenturos, ut nil tibi sit loci,
 Aut aliud conuiniſcuntur aliquid ut foras
 Trucidare, per omnes quamuis obsecres Deos.
 POLYT.

Id dicis, quod reuera hodie experti sumus.
 Sed illos Dii perdant homines famelicos,
 Erga peregrinos quotquot sunt eiusmodi, &
 Præter Satrapas tecto dignantur neminem.

PHILAR.

Hem mi-

ACTVS

Hem mira solitudo circa regionem est.
 Age accedamus illum, qui sedet ad fores,
 Et sciscitemur an Hamanum uiderit.

SCENA SECUNDA.

MARDOCHAEVS. PHILARCHES
 POLYTLAS.

Miror quid sit. Cyrinus quod nondum à foro
 Quo miseram redit. Iosephus forsitan
 Nequit inueniri, aut inuolutus arduo
 Negotio, ut maneat Cyrinus donec id
 Absoluatur Ph. Salue hospes. Mar. Salue tu quoque
 PHILAR.

Quæso hospes, habes ne nobis dicere ubi fiet
 Hamanus? Mar. Intus opinor, nec enim egressus est.
 Meridic. Ph. Huc ad te nisi graue est, sedebimus.
 Quousq; egrediatur. Mar. Sedete, haud est graue.
 Vnde estis amicus? Ph. E Babylone. Mar. Quid illic
 Iudæi? Ph. Suauiter, quod ego quidem sciam. (agunt
 MARDO.

Est ne illic pax cum ciuibus indigenis? Ph. Bona.
 Quamquam sunt quidam, qui illis male loquatur &
 Velint facerentq; fortassis si copia
 Ficaret faciundæ. Mardocho. Perfacile id credo quidem.
 Nemo uel unus cunctis, satisfacere potest.

Nec si-

SECUNDVS.

Nec sine amicis, neque sine inimicis uiuere
Possumus, alijs uidemur probi, alijs secus.
Ut libera ita uaria sunt iudicia hominum.

POLYT.

Verum dicis. MAR. Quid attulistis huc boni?

PHILAR.

Nihil. Est utriq; paruulum negocium.

MARDOCHAEVS.

Conuicistis Hamanum? Ph. Conuenimus quidem,
Sed nostrarum impetrauimus rerum nihil.
Aliud agit, quam ut nobis consultum uelit.

MARDO.

Hoc sanè amici iam queruntur plurimi.

PHILAR.

Sunt mihi literæ super re quadam Regiæ.
Nec eam tamen licet adipisci. Hoc antea
In hac Aula non sum expertus. MAR. Nec mirum.
Hamanus institutionem ab integro (Nouam
Condidit. In cunctis illi Rex obtemperat.
Leges figit refigitq; ut libido fert.
Decreta Regis literasque seruat, aut
Non seruat, sibi prout uidetur commodum.
Negotium aliquod habentes cogit in suam
Verbis inuitos asperis sententiam.
Contemnit inferiores atque subditos,
Oncribus & multis grauens iniurijs.

Oppressis

ACTVS

Oppressis ius dicit nullum, atque neminem
A ui libidineq; superiorum eripit.

POLYT.

Hæc tu hercle mihi experta refers ac uerissima
Truci aspectu, rufa barba, horrorem incutit
Atque timorem cunctis rei qui quidpiam
Que illi non placeat, habent. Insuper & carceres,
Vincula, Turres, confestim crepat, ubi forte quis
Quod ad eius non faciat stomachum locutus est.

PHILAR.

Ne tu non regnum nobis sed tyrannidem
Pingis. MAR. Sic est. Habet & alias in hunc mo-
Virtutes multas quas dicere longum foret. (dum

PHILAR.

Scitnè hæc Rex et patitur? MAR. An sciat ego nescio
In Susis est profecto nemo, qui sciat.
Sciunt & illi quotquot ob negocium
Huc uenerunt. PO. Experti nos scimus quoque.

PHILAR.

Quid homines? Nunquid faciunt ut Rex omnia
Resciscat? MAR. Ille uero omnes obstruxit &
Sepit aditus ad Regem, mirumq; in modum
Cauet, ne quitra actiones permanent suæ
Illò. Ad Regem alio qui nemo audet ingredi
Nisi uocatus, nullæ redduntur literæ,
Quantumuis ad manus inscriptæ regias.

D

Resist

SECUNDVS.

Resignat Hamanus omnes, perlegit ad suam
Dein commoditatem decernit omnia:
Querentem contra illum exitium certissimum
Susciperet. Est timori igitur & aulicis,
Et alijs, haud secus ac frendens agnis lupus,
Ad Regem soli semper ingredi licet
Vocato & inuocato, solus omnia
Apud Regem potest dicens & innuens.

PHILAR.

Magnum uirum & magnum nebulonem praedicas.
Et, ut audio, nos quoque uix quidquam obtinbimus.

MARDOCHAEVS.

Non ausim polliceri, facite periculum.

SCENA TERTIA.

CYRINVS. MARDOCHAEVS.

PHILARCHES POLYTLAS.

Orem miseram & inauditam. O nos perditos.

MARDOCHAEVS.

Vix tandem curriculo Cyrimus aduenit.

Cur tam sero? Vbi relinquis Iosephum? Cy. Sine
Respirem. Mar. Vah, quid tu tam palles & tremis?

CYRIN.

Vt Here breuiter dicam tibi: Extincti sumus.

MARDO.

Deus meliora Cyrimo. Cur isthuc ais?

Cyrimus

ACTVS

CYRI. Proscripti sumus & destinati ad inferos
MARDO.

A quo cedo? Cy. Haud dubium quin ab Hamano
Hoste, sub

Regis signo & nomine. Mar. Proscripti uero quis
CYRINVS.

Ego tuque & omnes Iudaei cum liberis
Vxoribusque. Mar. Heu heu Cyrimo, rem malam &
Lachrymis doloribusque plenam nuncias.
Sed unde scis? Cy. Postquam hinc abiens ueni ad forū
Iosephum domi conueni, cui tua
Exposui mandata, rogans ut mecum sinul
Ad te iret, is se facturum dixit statim
Ut, quas scribebat, absoluisset literas.
Sto paululum expectans, mox clamor in foro,
Concurfus, ciuilatus. Nos conterriti
Stuporeque pleni ad homines exiliuimus,
Rogantes quid sit, nemo uerbum, sed cito
Ad tabulam currere, nos sequi. Crudelic ibi
Edictum pendebat, praeter multitudinem
Quod uix legere licuit. O quantus peiora
Nostra dolor pertulit inuasitque. Concidit
Exanimis ante tabulam Iosephus, quem ego
Vix tandem recreatum rogo det qui queam
Edictum describere id ut adferrem tibi.
Dedit, descripsi. Inter scribendum uero (quid

D

2

Ego

SECUNDVS.

Ego tibi dicam?) Iudæi clamoribus,
 Fletu,ploratu, ululatuq; insolito forum
 Replere,irridere,inimici atque plaudere
 Ea ferè mihi perfregit cor acerbitas.
 Tremulis scripsi manibus, ut te uix arbitrer
 Legere posse.En habes.Mar.Heu totus hæreo.
 Nil uideo,caecutumq; oculi præ angustia.
 Lege tu.Cy. Faciam.Rex Artaxerxes maximus.
 Et cætera.Quum imperarem multis gentibus,
 Et uniuersum orbem misissem sub iugum,
 Volui abuti tanta haudquaquam potentia,
 Sed lenitate cunctos ac clementia
 Regere,ut uitam absq; timore ullo,silentio
 Agentes,optata omnibus mortalibus
 Pace fruerentur? Mar. Non mala sunt pro cœniâ

CYRINVS.

Me autem querente meis à consiliarijs
 Quo pacto hoc posset impleri, unus qui fide
 Sapientiâq; præcellebat ceteros.
 Eratq; post Regem secundus, nomine
 Hamanus.Mar.Ecce autem huius choragus fabulæ,
 Hamanus.Cy.Indicauit per prouincias
 Regni omnes Iudaicum dispersum esse populum,
 Qui nostris non pareret unquam legibus,
 Sed contra aliarum gentium suctudinem
 Faciens,regum decreta uilipenderet,

Et

ACTVS

Et subiecti nobis populi concordiam &
 Pacem,diffensione uiolaret sua.
 Quod quum referente Hamano (qui prouincijs
 Præpositis cunctis atq; alter meus est pater)
 Didicissemus,iussumus ut populus ille cum
 Coniugibus,liberisq; extirpetur &
 Nulla ad uitam fruatur misericordia,
 Eiusq; ab inimicis diripiantur bona
 Quarta decima die mensis duodecimi.
 Die ut una descendentes ad inferos
 Nefarij homines,reddant nostro concordiam
 Pacemq; imperio,quàm turbarunt hactenus.
 Ah hec quid hoc?Suppetias cito ferte obsecro,
 Examinatur homo,Mardocheæ animum rogo
 Refume.Spes aliqua restat adhuc in Deo
 Cedo manum.Ph.Surge,nec animum despondeas.

MARDO.

O interitum,ô calamitates semper sibi
 Succedentes nostras.Heu ut semper malum
 Aliud ex alio in nostrum uoluitur caput.
 Inuita etiam nos terra (uidetur) sustinet.
 Quid agimus? Quo fugimus? Quare periculum
 Euadimus? Quod refugium aut auxilium mali
 Querimus & inuenimus? Actum est,Viximus.

CYRI.

Heu Mardocheæ quid agis? Vos altrinsecus
 D 3 Tenet

SECUNDVS.

Tenete PO Ah ne desperes pater. Animo face
Sis forti. Aliquis deorum aut hominum opem tibi
Feret. Multa fieri possunt duodecimum
Anni huius ante menscm. MAR. Hec interuimus.
Hamanus hæc nobis parauit hospites.
Hinc conijcto qualis uir fiet. Utinam forem
Nunquam natus, ne calamitates has mei
Afficerem populi. Hæc sunt que timui, & mecum
Fodicabant agitabant que animi. PO. Multa hercle
Amice rerum est uarietas, æquanimiter
Que hominibus est ferenda. Numquam tam bonæ
Res sunt, quin aliquid obrepere queat mali.
Nec tam desperatæ quin lux affulgeat
Alicunde. Est quoque miseros qui respiciat Deus.
Et ego grauiam sum passus patior hæctenus,
Post tempestatem hanc uehementem spero tamen
Oriturum aliquando & fulsurum solcm mihi.
Te quoq; decet in bona esse spe, nec abijcere
Animum. MAR. Consoletur te quoque Deus meus
Afflictiones tuas misericordia
Dignetur. Sed nostrum eubcu maius est malum
Et certius, quàm consolatione quod
Leuari queat. O dolor. O gemitus. Has age
Cyrine abijciamus uestes & lugubres
Atrasq; sumamus. Sic fert rerum status.
Pulcre meum tuumq; conspergito caput.

Vt miæ

ACTVS

Vt miseras has desleamus maximas.
Luctuq; nos inefficaci quidpiam
Solennus ante, quam casus rapiat grauis.

SCENA QVARTA.

CARPHOLOGVS.

Præterijt prima, Hamanus tamen ut dixerat
Nullus uenit. Reuiso in aulam, Vti quid agat sciam.
Referamq; bonum ei ex Iudeorum luctibus
Nuncium. At ohe etiam Mardocheus contumax
Hamani contemptor nostri ab animo excidit
Priori, ut uideo. Iam puto adoraret lubens,
Genuq; flecteret, si fieret copia
Literas retractandi. Euge nefarij homines,
Vbi nunc leges, illeq; uester magnus Deus?
Parere Hamano Disq; nostris discite.
Iacete in sordibus, donec ueniat dies
Quo doleamini. Euge. Sed ad Hamanum eo.

SCENA QVINTA.

MARDOCHAEVS. CYRINVS.

ATACHVS.

O Deus acerbam rem, illudi etiam ab hostibus,
Aliosq; nostris gaudere calamitatibus.
Ita ne semper nostris addis mæroribus.

D

4

Oho

SECUNDVS.

O hostis Hamane, itane tibi uisum est parum
 Furorēq; indignum tuo me perdere
 Solum, nisi & Iudaici generis quidquid est
 Extinctum uelles? O me infaustum hominem nimis,
 Perire solum cui non licet. Odium mei
 Populum omnem nostrum conficit miserrimē.

CYRINVS.

O nos miseros, huc unquam qui intulimus pedem,
 Escam secuti cœu in testam foueam lupus.

MARDO.

Quibus pereundum est, uniuerse ijs cō
 Proficiunt res, nec se ratione quæcunt sua
 Tueri quærunt bona, sed inueniunt mala.

CYRINVS.

Mirum, suæ homines quod fidant prudentiæ,
 Quam humana etiam, sicut uolumus, nolint Regi.

MARDO.

O DEVS Israël, itane populum illum tuum
 Quem elegisti, & nominis in gloriam tui.
 Creasti, iam tandem in finem usq; proijcis?
 Itane tibi placet ut conculcent impij
 Se iustiores? Ut adoretur scilicet
 Hamanus tot hominum perire millia
 Iustum est? O mi Cyrine, quam sum ego nocens.
 O Mater mea, quid genuisti? Non filium
 Sed exitium, dolorem, & pestem totius

Gentis

ACTVS

Gentis. Cy. Non est gens ulla credo tot malis
 Et calamitatibus usquam quot nos subdita.

ARTAXERXES.

Heus Mardocheæ. Mar. Ah, quid ego solem tot
 Animarum aspicio? AR. Mardocheæ audiui? (reus
 Mar. Quid est?

ARTAXERXES.

Resciuit Regina dolorem & planctum tuum,
 Misit me quærere, quid sibi mutatio
 Vestis uelit, & prorsus quid acciderit mali.
 Iussit quoq; animo te bono esse, induereq;
 Has uestes cultiores. Mar. Inimici induant
 Atache nostri, quibus ex uindicta gaudium
 Nascitur, anthracina fortunam decent.

ARTAXERXES.

Mihi quidem hæc enigmata loqueris. Non sum
 Oedipus.

Dic, Regine ut possim referre, quidquid est.

MARDO.

Habere magnas me Regine gratias
 Dic primum, quod luctum non contempsit meum.
 Deinde tam ipsam quam nos omnes traditos
 In mortem Iudeos, Hamani pessimi
 Iniusto odio atq; machinationibus.
 Esseq; delendos cum Vxoribus & Liberis,
 In mense duodecimo quarta & decima die.

D S

Quere

SECUNDVS.

Quare merito luctu lugenus maximo,
 Pro tam immani tanquē immerita nostra nece.
 In cuius testimonium hoc edictum habes,
 Quod illi defer. Dic me orare uelut patrem,
 Ut ingrediens ad Regem uitam liberet
 Et omnium nostrum & suam ipsius quoq̃.
 Ipsam pro cunctis aliquid posse, ne bonam hanc
 Bene promerendi occasionem negligat.
 Me hoc dignitatis à Deo arbitrarier
 Ideo obtigisse, ut sit Iudæis omnibus
 Vna aduersus Hamanum salutis anchora.

ATACHVS.

Exponam hæc Mardocheæ diligenter. Mar. Ah.
 Nec contemnat miseras has miserimas.
 Tametsi speret fore se ab hisce liberam.

ATACHVS.

Dicam sedulo. Mar. Utinam Cyrine negotium
 Regina suscipiat. Si nolet, ô Deus
 Interitus nobis imminet certissimus.

CYRIN.

Miror, quid animi habeat Hamanus, adeo qui
 Nostrorum multorum nihilipendit sanguinem.

MARDO.

Rogas? Id quod potentes omnes impij
 Qui quoniam contemnuunt Deum, & mortalium
 Interitum nauici faciunt. Mundus corruat,

Cadibus

ACTVS

Cadibus & bellis miscantur omnia.
 Sanguine sudat humus, dummodo ipsi floreat,
 Proque libidine uotisq̃; faciant omnia
 Rem nullius omnino arbitrantur ponderis.

CYRIN.

Ita fit profecto. Mar. Heu quam peccata nos gra
 Quam faciem à nobis auertit deus suam, Quant.
 Datq̃; in direptionem prædamq̃; omnibus.
 Nos in captiuitatem abductos esse, non
 Satis est me aspexisse, nisi extremæ necis
 Non solum testis, sed causa quoque authorq̃; sim.
 Væ mihi. Cy. Me hoc peius ista habet proscripio,
 Quod innocentes & falso sub nomine
 Damnatur. Vbi enim nos populi concordiam
 Pacemq̃; turbauimus? Vbi Regis spercuimus
 Edicta, nisi quod ad religionem attinet?
 In qua Rex edictis magis peccat suis
 Quam nos inobedientia. Non possumus
 Religionis nostræ leges non omnibus
 Regum anteferre edictis. Iure Deo homines
 Cedunt. Sed magna ubiq̃; hominum est insania.
 Et montes & maria & terras, ipsum quoque
 Deum cedere sibi uolunt & legibus
 Constringere. Mar. Verum dicis. Sic insania
 Furoreque HAMANI non merito proscribun-
 tur.

Nostro

SECUNDVS.

Nostro. Nunquam probi bono sub nomine
 Perierunt, nec querit mundus quo nomine
 Damnet, sed ut damnet. Ad hoc facilius,
 Quam nomen falsum quodlibet confingere.
 Sed redit Atachus. Vtinam aliquid spei adferat.

ARTAX.

Exposui Marдохæe sermones tuos,
 Edictumq; dedi Reginae, quæ plurimum
 Sane, ut ut res fert, est inde conturbata, nec
 Se scire (inquit) quo pacto consulat rei,
 Tametsi maxime et cupiat et opus fiet.
 Neque enim audet non accersita ad Regem ingredi,
 Nisi uelit iuxta legem continuo mori.
 Et hoc minus, quod per triginta iam dies
 Non est uocata. Decreuit mortis tamen
 Potius periculum subire, quam tuum
 Mandatum, populiq; salutem negligere. Vos
 Interea iussit summum suppliciter Deum,
 Precari, ingressa ut contra legem, regnum
 Clementem animum et mitem experiatur, et queat
 Virgæ contactu uitæ habere copiam.

MARDOCHAEVS.

O Atache, uix queo præ lachrymis dicere,
 Fortis quam iste animus Reginae placeat mihi
 Nec fortis solum, sed etiam populo bene
 Volens. Confortet in hoc illam Deus meus.

Dic

ACTVS

Dic ita pergat, nec auxilium metiat Dei
 Deslere, quem nos quoq; supplices precabimur,
 Suam à nobis auertat iracundiam,
 Magnamq; det illi coram Rege gratiam.

ARTAX.

Ita facite et ualete. Mar. Vtinam Atache liceat.
 Reuocauit animum Regina meum paululum
 Cyrine. Cy. Aderit Deus populo et uerbo suo

MARDO.

Age uade, et expone hæc Iudæis omnibus,
 Deumq; ut orent dic quam possunt maxime

CYRIN.

Faciam. O Deus noster, multum peccauimus,
 Quare iusta in nos est tua iracundia.
 Sed nostri Domine miserere, et placabilis
 Seruis esto tuis propter nomen tuum.
 Ne nos in Hamani et inimicorum des manus,
 Consilia illorum aduersum nos frange o Deus.
 Ne dicant, nostra manus excelsa prout lubet
 Vertit potenter et reuertit omnia,
 Nec ullus est Deus, qui seruet aut tegat,
 Quos nos insontes destinamus perdere,
 Præualeat gloria et nomen sanctum tuum,
 Credentibus in te crescat ut fiducia,
 Quandoquidem propter te et uerbum et cultum
 Nobis irati sunt, et auent disperdere, (tuum
 Quo

SECUNDVS.

Quos tu in nominis elegisti laudem tui
 Hadassam sublimasti omnem Domine Deus
 Supra nostram spem, da nunc illi gratiam
 Ingrediente ad Regem queso, ne turpiter
 Et illa è sublimi cadat, & in sibilum &
 Derisum spes nostra in te ueniat & salus.

SCENA SEXTA.

POLYTLAS. PHILARCHES.
 HAMANVS. CARPHOLOGVS.

Huius profectò me miseret miseri senis,
 Iudaicisq; populi, in tantas repente qui
 Calamitates incidit. Ph. Et me. Sed ita status
 Rerum est humanarum. Nullum tantum est malum,
 Quod homini non sit expectandum. Plus mali
 In uita quam boni experimur, aut bona
 Certe multa, insigni aliquo complentur malo.
 Demiror quando tandem Hamanus egredi
 Velit. Sed ecce illinc ebrius incessitat.

POLYT.

Profecto ebrius est. O egregium columen &
 Anchora regni. Hodie iam nihil impetrabimus.

PHILAR.

Quid ab ebrio impetres, nisi in te ut corruat?

HAMANVS.

Ain tu uestem mutasse Iudeos, male &

Afflictos

ACTVS

Afflictos & tristes sedele in puluele?
 Tene cadam. Ca. Aio & Mardocheum illum quoque
 Tuum contemptorem. Hama. Lecte pel pessima
 Ignem. Sic Mardocheus helcticus sciet
 Quid sit adolale Hamani. Ph. Adsumus adhuc, bonū,
 Princeps sperantes responsum. Hama. Aliud non licet
 A me impetrale lesponsum, quam quod dedi. (nū fidē
 Baba. ite donum consulo. Ph. Proh Deum & honu-
 Quales non nunquam homines magnis negotijs
 Praeficiuntur. manē furiosi, uesperī
 Vino probe madidi, ut quancunque uenias
 Nihil agas. PO. Ego scere rumpor pra' ira miser.
 Itane non obtinere posse ius meum?
 O quam Dijs ille fruitur facilioribus,
 Iniuriam qui facit & conturbat homines,
 Quam qui patitur, & rectis ingreditur uijs.
 Eamus ad praedonem nostrum, ut is quoq;
 Si quid adhuc reliquum est ambobus, auferat.

SCENA SEPTIMA.

MARDOCHAEVS.

Hei nobis ò Deus, nos lamentamur &
 In summa spiritus agimus angustia.
 At contra hostes nostri & Hamanus pessimus,
 Salse derident nos, una & conuiujs
 Indulgent. Respice nos tamen Deus meus,

Chorus.

SECUNDVS.
CHORVS.

Mundi iustitiam laudibus efferunt
Qui nunc immodicis, an quoque nescio
Digni laudibus ullis,
Possint iure uiderier.

Quid laudant etenim tantopere? An placent
Confictæ species, uanaque somnia
Rerum? Nomina forsan
Mirari sine re solent.

Quo tandem in populo, uel quibus in locis
Rectis corde bene est, atque malis malè?
Rectores ubi curant
Iusta ac æqua dare omnibus?

Regnant improbitas atque doli mali,
Vulgo certa hominum regnat iniquitas.
Fures omnia complent,
Regum aulas, fora, compita.

Prædonum insidijs non uia publica
Solum audit malè, sed tecta habet urbium
Cauponarius hospes
Prædones superans uia.

Conturbans homines aut male uerberans,
Affligens uel malis artibus improbè,
Iusti nec faciens nec
Quidquam perpetuo uolens,

Is uir

ACTVS

Is uir cum reliquis dicitur optimus
Mundi iudicio, per forum honoribus
Ornatus spaciatur,
Contemnens digitis probos.
Diuexantur oues, pax bona uiperis,
Et nemo temere læserit aspides,
A serpentibus unus
Longe quisque tenet manus
Sic pax nulla probis, sed nebulonibus
Impostoribus & praua gerentibus,
Ad uotum (malum) ubique
Succedunt facile omnia.

Sub regno Satanae non aliter licet
Sperare, hoc Salomon atque Prophetici
Vates sepe queruntur,
Ipsa res quoque concinunt.

Quare quisque probus querere desinat
Mundi iustitiam, dignaque premia
A regno Satanae, sed
Speret iustitiam Dei.

ACTVS TERTIVS.

SCENA PRIMA.

ESTHERA.

DOMINE Deus noster quem solum nouimus,
Assiste nunc ingredienti ad Regem mihi,

E

Adiu

TERTIVS

Adiutor Israëlīs in omni tempore.
Sine te in mundo magnum mihi est periculum,
Morsq; ipsa iam oculos ante obuersatur meos.
Sed ab Deo noster me miseram protege,
Daq; mihi inniti coram Rege gratiam,
Iustus tu quidem es, in inimicorum quod manus
Nos tradideris, nam multum tibi peccauimus.
At Domine misericors & clemens, sit satis
Aliquando afflictionum nostrarum o Deus.
Noli penitus hereditatem omnem tuam
Delere, oraq; claudere te confitentium.
Ne gentes Idolorum fortitudinem
Et impietates contra te laudent suas,
Memento quid patribus nostris promiseris,
Memento quid deceat nomen sanctum tuum,
Nunc & in afflictione nobis subueni, &
Loquendi magnam da mihi fidutiam
Ab interitu uti liberemur, & tua
Etiam inter gentes innotescat gloria.

SCENA SECVNDA.

PHILARCHES. POLYTLAS.

Non est desperandum polytla, forsitan
Nostra importunitate motus denique
Faciet quæ uolumus. PO. Aut irritatus magis
Et dicet nobis omnino aut faciet male.

Philarches

ACTVS

PHILAR.

Non arbitror. PO A tam truculento aspectu boni
Vix quidquã obtineas. Ph. Vade rogo, tu ad regiam
Vbi sit inquire, ego cauponem absoluam interim &

POLYT.

Ita facito, omne mecum tibi reddidero domi.

SCENA TERTIA.

HESTERA. ATACHVS.

In magnum o Atache memet iam periculum
Conicio, magnum & horrendum molior opus,
Quod uel uirile cor formidet aggredi.

ATACHVS.

Confide Regina, adcrit tibi Deus tuus.
Remq; bene uortet. EST. Et nisi ille quidem ferat
Suppetias, & numine dextro iam adsit mihi,
Actum est. Hominum is solus consilia dissipat,
Inq; sua regum corda continet manu,
Potestq; cito quocunq; uult conuertere.
Aduersus quem callida nil consilia ualent,
Omnisq; frustra intenditur prudentia.

ATA.

Is quoque te liberabit & populum tuum,
Quod ego quidem & certa concepi spe, & precor.

ESTHERA.

E

z

Pro

TERTIVS.

Pro hac spe & uotis, is quoq; beneficiat tibi.
Certum est illius me fidei committere,
In hunc immeritam quoq; qui me posuit statum
Graue erit Regi suam iugulare coniugem.

ATACHVS.

Grauisimum. Nec committet. Multum quoq;
Regalis hic ornatus addet gratiæ,
Ut iunctis catenis Regi placeas magis.
Et quamuis monitore haud egeas, moneo tamen
Tristitiam ut omnem in imo condas pectore.
Oculi sint hilares, ac reuidentes, status
Et qui maiestatem deceat & gratiam.
Vultus iucundum quid totus præ se ferat.
Homines tristes terroresq; nec Reges amant,
Neq; Dijs, nec quisquis recta sapit mortalium.

ESTERA.

Scio Atache, & consilio in his parebo tuo.
Quamquam sanè perdifficile est tantum premi
Corde dolorem posse & coniunctum maximè
Mortis timori præsentis. Faciam tamen.
Tu age interea conuiuium instrue ut decet
Mensamq; adorna. Namque, Deus si fauerit,
Regem huc me ducturam spero ad conuiuium.
Ut inter pocula illi exponam, quid uelim.

ATACHVS.

Recte feceris. Ego mea curabo probè.

Esthera

ACTVS

ESTHERA.

Sequimini hæc me puella. Adesto mihi o Deus.

SCENA QVARTA.

ARTAXERXES. CHARSENAS.

ESTHERA.

Hamano nostro tu profectò plurimum
Aduersaris, nec animum inducis idem de eo
Sentire quod ego. Odij, dic, causa quæ fiet?

CHARSENAS.

Nil ille uerò me læsit, nec quod loquor
Vllo ex odio proficiscitur, sed inde, quod
Plus te regnumq; tuum quam Hamanum diligam,
Tibiq; potius & regno quam illi bene uelim.

ARTAX.

Hoc tu quidem rectè facis. Sed hoc quoq;
Vellem, diligeres quoscunq; ego diligo.

CHARSENAS.

Facio & hoc Rex, mea quatenus dilectio
In te concedit. Nunquid aduersarios
Me uis tuos diligere? AR. Nequaquam hoc quidem.
Sed num tu Hamanum dicis aduersarium?

CHARSE.

Non dicam si non fuerit. Te latet, scio.
Siquidem eius actiones nemo tibi refert.
Ego sanè Rex (credas uelim) te maximum ut

E

3

Regè

TERTIVS.

Regem esse cupio, ita & clementem & beneficum,
 Iustumq; & subiectorum amantem lubens
 Audirem dici. Istis etenim uirtutibus
 Regni stabilita acquiruntur & fauor.
 Es tu quidem talis per te, sed omnia
 Tuo sub nomine regit Hamanus, non satis
 Pro uirtutibus & recta natura tua.
 Acerbe multa, multa quoq; crudeliter
 Et inique consulit & decernit. Aliquibus
 Admit sua ui, suisq; donat affectis.
 Iudicia exercet neque iure neq; legibus,
 Sed pro arbitrio determinat suo omnia.
 Ex his alijsq; odium populi constat sibi.
 Nec soli sibi, sed etiam tibi. Quippe populus
 Illius omnia abs te proficisci autumat.
 Teq; fieri quae fiunt iussisse omnia.
 Neq; errat omnino populus, quod Regibus
 Tam bona Praefectorum quam mala opera imputat.
 Etenim Regum est, non solum ut ipsi sint boni,
 Sed etiam Praefectos ut praeficiant bonos,
 Nihil enim Regum populo integritas proderit,
 Si satrapis omnis permissa sit iniquitas,
 Qui Regis nomine administrant omnia.
 Hamanus igitur gloriae haud seruit tuae,
 Nec nomini nec honori, sed magis tibi
 Vsquam ullus quam alius aduersarius nocet.

Oidium

ACTVS

Oidium populi in te iniquitate concitans,
 Ut multa ubiq; declarant querimonia
 Sed Regina foris. AR. Vbi? Ingredere Coniunx mea.
 Ne timeas. Charior mihi es quam ut te quoque
 Lege alios propter lata constrictam uelim.
 Accede & tange sceptrum. Quid narras mea
 Esthera charissima? Quae est tua petitio?
 Etiam regni si partem dimidiam petas
 Non patieris repulsam. ESTE. Siquam gratiam
 Coram te domine mi Rex inueni, & tibi
 Placet, uenias cum Hamano ad me hodie obsecro, ad
 Conuiuium quod preparavi. AR. Hoc tu quidem
 Mea Esthera facile impetras. Heus Harbona,
 Accerse cito Hamanum, ut Reginae obediat
 Voluntati. Simul ac Hamanus uenerit,
 Regina, ad te simul ibimus e uestigio.
 Tu interea nos paratis expecta omnibus.

ESTE.

Gratiam habeo domine mi Rex. Nulla erit mora
 In apparatu. Veniat Rex quando uelit.

SCENA QUINTA.

PHILARCHES. POLYTLAS.

HAMANVS. HARBONAS.

Quid ais? PO. Illum uenisse hodie in aulam negant.
 Domi esse aiunt. Ph. Eanius ergo, & ad fores.

E

4

ills

TERTIVS.

Illic expectemus. PO. Placet. Hama. Regina me
Ergo conuiuiam cum Rege expetit sibi?

HARBONAS.

Prorsus. Hama. Et id nominatim ais? Harbo,
Vix uerbulum.

Ad Regem, ex tempore mentionem illic tui.

HAMANVS.

Quod tanto habear in precio, gaudeo hercule,
Vt me Regina conuiuiam præ cæteris
Velit. Har. Neque uero quisquam est inter aulicos
Honoratio uno te neque potentior.

HAMA.

Vtrum dicis. Eamus, ne simus in mora.

POLYT.

Ecce tibi ille obuiam. Ph. Festinat, nescio
Quo tamen alloquar. Oro princeps uerbis tribus
Nos audi. Hama. Neque tribus neque quatuor. Mihi
In aulam iam properandum est ad conuiuium.
Cur non itis domum? Dixi uobis senel
Nihil impetraturos. Ph. At nos melius adhuc
Speramus. Hama. Inanem spem fouctis hercule.

PHILARCHES.

Ah princeps non ad hunc agas modum obsecro.
Si saltem redderentur Darici mihi
Vt cunque repulsam ferrem. Hama. Iterum atque ite-
rum aio, ne.

Sitis

ACTVS

Sitis odiosi, quam primum discedite.
Maioribus occupamur iam negotijs
Quam quicquam nugas uestras audire ut uacet.

PHILAR.

Dij immortales quid futurum est denique
Polytas? Et hodie iam nil præterea agimus
Vereor enim ut Hamanum nobis conuiuium
Iterum ebrium reddat. Ego quoque despero rem
Propemodum, toties frustra compellans. PO. Mihi
Stat sententia præ ira et animi ægritudine,
Vt pensilem me faciam. Ph. Isthuc faxis caue.
Ne fiat quod tuus cupit aduersarius.
Tucamur nos quibus tandem quimus modis.
Spe quamuis falsa et animi magnitudine,
Non dum nos soli tristamur et affligimur,
Nec solis res non cedunt ex sententia.
Per tecta ex alto in omnes si inspiceres domos
Pauca uideres uacuas à mœroribus.
Forsitan et in ipsa regia, non omnia.
Secunda sunt, adeo mala sunt cõmunia
Summis et infimis. PO. Utinam in conuiuium
Quod primum biberit Hamanus fiat toxicum.

SCENA SEXTA.

ARTAXERXES. CHARSENAS.
HAMANVS.

E. S. ER

TERTIVS.

En Charfena & Regina Hamanum diligit.
Magni facit & inuitat ad conuiuū.
Tu falus aduersus illum multa congeris.
Nonne mihi & Reginae, qui tanti pendimus
Hamanum, te consentire equius foret,
Vtiliusq; tibi, quam multis contra queris?

CHAR.

Fateor Rex, si mea in his solius quærerem
Et non tua potius regniq; commoda.
Porro, quum ita se gerat Hamanus uti sit tibi
In dedecus, in suspirium Prouincijs,
Quid faciam aliud, nisi amicus ut sim tibi magis
Et regno quam illi? AR. Quid multa loqueris? Causa
Verbum posthac aduersus Hamanum proferas.
Aliud quam ego & Regina noli, si sapias,
Sapere. Char. Quæso rex ne irascare. Ego fidem
Apud te liberare meam in his debui.
Viuat Hamanus, consilij teq; bect suis.

ARTAX.

Ita Dic potius. Char. Necessè est. AR. En lupum
In sabulæ. Ha. Salue Rex perpetuū. AR. Venis tibi
Hamane. Te regina conuiuam cupit.
Age camus, iam diu nos expectat scio.

CHORVS.

Vos quicumq; mali iustitie uias

Et

ACTVS

Et præcepta Dei spernitis impiè,
Viuentes hominum in perniciem omnium,
Fiat nefario ut uestro animo satis,
Vos inquam monco, ne nimium bonis
Fortunis temere decipiamini, &
Quod uotis melius singula prospere
Vobis eueniant, & nihil omnium
Aduersæ incutiat sollicitudinem
Fortunæ, quasi ob id uestra Deus probet,
Et pœnas scelerum reddere deneget.
Nec curare uelit quisq; quo agat modo.
Is uero uigilans annotat in librum
Quicquid nefariè, quicquid & impiè,
Quicquid uel sceleratè atque tyrannicè
A uobis agitur, quo meritas suo
Pœnas tempore det tardigrado licet.
Certe dum bibitur, luditur, estur &
Cantatur, bene dum uiuitur, & malè
Dum feruet studium, perpetuè interim
Prauos certum & atrox iudicium manet
Mortis, quæ ante chori sapius exitum,
Securos rapit & trudit ad inferos.
Ira exempla Dei constituens malis.

ACTVS QUARTVS. SCENA PRIMA.

Carpho

QVARTVS.

CARPHOLOGVS PHYSATAS.

AEdepol equos perquam elegantes. Sat placent
Physota. Sed mancipia tibi cuiusmodi
Videntur? Ph. Eximia. Hoc sanè pecuniæ
In equos mancipiaq; collocasti perbenè.
Sed quid tibi vis his emptis? Ca. Ridicule rogas.
Babylonienſis præfectura postulat.
Mutatur ordo uitæ, mutanda est quoque
Vitæ ratio, cundum in equis, serui plusculi
Ducendi, persona alia gerenda, sumptibus
Minus parcendum, ut quandoquidem illic nomine
Sum Regis præfutus, in me regiæ
Etiam maiestatis non nihil appareat.

PHYSO.

Hæc tu quidem belle. Sed Regis litteras
Nunquid habes? CA. Non dum. Nec magnopere il-
las moror.

PHYSO.

Quamobrem? CA. Hamani solæ sunt satis mihi.
PHYSOTAS.

Illius ergo habes? CA. Nec illius quidem.

PHYSO.

Tuam profectò demiror fiduciam,
Quæ rem quasi ad certam mancipia & equos emas.
CARPHOLOGVS.

Quasi

ACTVS

Quasi ad certam ais? Ego uerò reor certissimam
PHYSO.

Tametsi nullus dicas, emptio indicat.

CARPHO.

Phy. promisit Hamanus. Num mendacem putas?
PHYSO.

Non. Ceterum multa inter offam & os ferunt
Interuenire posse. Non semper homines
Stant promissis, tametsi maximè uelint.
Namque duo ad ueritatem facti pertinent,
Primum uoluntas prompta, dein potentia
Alterutrum si defuerit officis nihil.

CARPHO.

Times forsitan Hamanus ut possit nihil.

PHYSO.

Non nihil ò bone. Sed non omnia. CA. Non omnia?
Tantundem omnino quantum uel Rex maximus.

PHYSO.

Fortasse. CA. Apage sis. Me (uideo) dubium animi
Libenter uelles facere. Sed frustra hoc agis.
Mihî est Sibyllæ folium quidquid dixerit
Hamanus, hominum qui uiuunt longe optimus.
Pro literis tamen illum conueniam modo,
Ne obliuioni tradat & ego risui
Sim, Quo tu nunc is? Habeo gratiam tibi
Quod in emptione fideliter me iuueris.

PHY-

QVARTVS.

PHYSOTAS.

Benignè factum. Ca. Quin tu mecum una uenis
Visisq; quid agat? Ph. Neque sane est quod agam
Recte mones. (prius.)

SCENA SECVND A.

HAMANVS. ZARES.

Cur non aduersum omnes mihi
Venustus Fureiferi, uacere stipites.
An officium quod nam sit uostrum uos fugit?
Age commonefaciam pulchrè loreos
Cum reddidero. Non unam rem dici semel
Satis est, nisi eandem millies obganniam.
Rapite hos inquam Lorarij adq; sanguinis
Loris operite usque profluuium. Za. Ah rogo
Mi uir, ne adeo impotenter his succenseas,
Ego detinui ne irent datis negotijs.

HAMA.

Audio. Quid tu autem seruos detines meos,
Quo minus cant quo uolor? Za. Nunc quidem ita res
Noli temulentiam uel iracundiam (tulit.)
Si quam foris concepisti, in seruos domi
Effundere. Hama. Et tibi os pugnibus tundam probe,
Nisi taces & abis & res componis tuas.

ZARES.

Au mi uir. Abiero potius. Hama. Sapies magis.
Abduci.

ACTVS

Abducite quid statis? Za. Magna hercle miseria est,
Non satis esse uiris bene foris agere, bibere,
Conuiuari, ludere, nisi & ebrij domum
Cum uenerint in sobrios insaniant
Omnemq; si qua est obiecta agritudinem
In seruos, ancillas, & uxorem euomant,

HAMA.

Propè iam hercle murmur istud conprimam tibi

SCENA TERTIA.

CARPHOLOGVS. HAMANVS.

PHYSOTAS. ZARES.

Hem clamat Hamanus intus, iracundia
Quasi commotus. Hama. Docebo seruos, te quoque
Nisi compefcis linguam, imperium quanti mecum
Sic faciundum. Si non foris domiq; pro
Imperio omnes meo ut faciant, perfecero.
Malè dispeream. Car. Salue princeps. Ha. Ex perfide
Proscriptione gentis exemplum petat,
Quicumq; fuerit ausus me contemnere.

CARPHO.

Salue princeps. Hama. Gens tota propter me perit,
Et me mei haud recte curabunt seruuli?
Agite sultis. Ph. Princeps salue. Ha. Et ne adhuc qui-
Homo Mardoc haec nihil fecit mihi genui (dum
Prob pudor. Ego quid sit faciundum uidero,

Carpho

QVARTVŒ.

CARPHO.

Mitte iram & ad amicos tuos iam respice.

HAMA.

Ehem, adestis uos. Nil uidi præ iracundia.

Adeo sum intensus. CA. Quas ob causas? Hamanus.

Et graues

Et multas. CA. Credo equidem. Nam nõ nisi maximis

Soles moueri. At illis Dij faciant male,

Sicuti certe faciunt, irarum qui tibi.

Materiam suppeditant. Verum scirene licet

Quid sit? Hama. Quidni? Cupiebam Hercle re-
diens domum,

Aut uos aut alium aliquem cui narrarem dari.

Quippe ferunt animi conceptam ægritudinem

Leuius ferri, si quis amicis eam, ut oneris

Partem totius aliquam, communicauerit.

Sedete ergo, ut uobis denarrem singula.

Ades dum Vxor & ausculta quid sit rei,

Vah præ ira uix narrationis initium

Repperio. Ph. Quid si diuinem quis te ufferit?

HAMA.

Diuina si potes. Ph. Num Mardocheus est?

Nam illum ante nominasti. Hama. Recte. Teneo iam

Principiũ. CA. Illene maledictus adhuc molestus est?

HAMA.

Scies. Hodie Regina me ad conuiuium

Cum reu

ACTVS

Cum Rege uocauit. Car. Regina ad conuiuium?

HAMA.

Ita inquam. Sed porrò audi. Accubuimus simul

Ego. Rex & Regina soli Splendidum

Opiparumq; nimis erat conuiuium, utpote

Magnificè & apparatu instructum regio.

Regina intentis me intuebatur oculis,

Subridens non nihil, ita tamen, astantium

Vt nemo neq; Rex illud posset cernere.

At satis erga me animum declarauit suum,

Quod mihi secundum Regem summe bene uelit.

CARPHOLOGVS.

Nec immerito hercle. Es enim uir longe maximus.

Ita opinor. Epulauius inde Sybariticè

Græco more bibimus propinante mi

Regina. Ph. Non Regi primum? Ha. Primum quidem

Regi, sed nihil illud commemorare est opus.

PHYSOTAS.

Scio perge. Ha. Quid iam uobis dicam ceteræ

Iucunditate & lætitia conuiuium

Finiuimus. Regina post magnas mihi

Quod esse sibi conuiua dignatus forem,

Agebat gratias. Haud dubium, quin diu

Vultum desiderauerit aspiceretuum.

HAMANVS.

Videtur. Sed mane, non dum audisti omnia.

F

Subi

Q V A R T V S.

Subiecit Rex postquam uino incaluit satis,
Pete iam Regina quidquid uis. Nam dabo tibi
Tametsi regni partem dimidiam petas.

C A R P H O.

Satis munifice. Expecto quid petierit.
O si huiusmodi mihi daretur optio
Quiduis petendi uel semel, facerem mihi
Petitione unquam ne esset opus altera.
Quid illa? Hama. Dicam. Vultu ad gratiam
Composito atque sereno pro munificentia.
Regi primum egit gratias, deinde si
Placet inquit, ô Rex uenias oro cras quoq;
Ad me cum Hamano, ad (quod parabo) prandium.

C A R P H O.

Quid ais? Mirum, quin iam tandem cognouerit
Qui uir sis, in rebus quod dicit maximis.
Te esse sibi conuiuiam, & tuo aspectu frui
Audit uidetq; te ad Regem ingredi & egredi
Solum, tuoq; solius nutu omnia
Gubernari inq; tua uitam & mortem manu
Consistere, quid faceret aliud? Et ipsa te
Propius nosse & auicitiâ percipit tuam

H A M A.

Eadem & ego auguror, & inde magis ac magis
Mibi placeo. Ph. Neq; isthuc iniuria hercule.
Quid postea? Hama. Tantum addidit, cras, inquit,
Porro

A C T V S

Porro uoluntatem aperiam Regi meam.

C A R P H O L O G V S.

Scio, petitura etiam quid sit perendie,

H A M A N V S.

(prandium

Quidnam? Car. Ut postridie quoq; uenias ad

H A M A N V S.

Vereor ut possim. Car. Cur? Morem consulo gratias.

H A M A.

Eo sanè die in Babylonem ire statui.

C A R P H O.

Ohe in Babylonem? Propter me fortassis, ut
Illic me satrapam facias? Hama. Non ob id quidem,
Quamuis eadem fieri tum possit opera

C A R P H O.

Ego equos modo, & Hama. Sine perorem, post dicit
A Regina igitur bene poti ita discessimus.
Multa ibi ego necum animo uersans, Regis animum
Et Regine erga me beneuolentissimum
Non potui non magni aestimare, tum quoque
Quod præterea opibus possum & potenti.
Mei in magnam perduxit me fiduciam,
Fortunæ quoque porrectas uideo & identidem
Porrectores gloriam ad meam manus.
Ut me hominem censeam iure beatissimum.
At si quid forte de me sentio nimis,
Si quid me gero magnificentius ac addecer,

F

2

Doces

QVARTVS.

Docete, ut intra me contineam terminos.
 Atqui scitis quanta mea sit possessio,
 Quot qualiaq; prædia, quot armenta & greges,
 Quot oppida populiq; seruient mihi,
 Quanta sit auri puri argentiq; copia,
 Quam domus hic mea parum differat à regia,
 His adijcite fecunditatem Vxorì &
 Felicem liberorum numerum, qui domus
 Vel soli sunt felicitatisq; anchora.
 Meam nec stirpem quisquam contemnere potest,
 Cuius maiores gesserunt Diademata.
 Ut nobilitate etiam antecellam cæteros,
 Quoscunq; Rex habuit aut nunc satrapas habet.
 His omnibus addite, quantis Rex honoribus
 Me illustret, ut charum atq; patris me habeat loco,
 Ut omne regnum commendauerit mihi,
 Ut faciat, quæ me cognoscit uelle, omnia,
 Ut ingressum mihi liberum permiserit,
 Etiam inuocato, quod sanè alij nemini.
 Accessit iam huc quoq; Regine immensus fauor,
 Quod me hodie solum cum Rege ad conuiuium
 Vocauit, & in summis habet beneficijs
 Ut cras quoq; ueniam. Qualia uos omnia hæc
 Putatis esse. Quid ais Vxor? Za. Sat bonæ
 Sunt res nostræ, Dijs faxint perpetuæ ut sient.
 Placere Regi & Regine, non ultimum

Rerum

ACTVS

Rerum esse nostrarum uidetur commodum.

HAMA.

Quid tu Physotæ? Ph. Magnifica sunt omnia
 Quæ narrasti, nihilq; est quod tuis queat
 Fortunis addi, nisi etiam in Regis locum
 Aliquando ut succedas, quod Dijs faciant precor,

HAMA.

Carphologe quid putas? Car. Beatitudinis
 Omnem merito solus numerum affecutus es,
 Et ad Deorum solus uitam proximè
 Accedis, quin te reor agere felicius,
 Quam in cælis unquam supremus agit Iuppiter.
 Si saperet Rex, uelletq; dignum quidpiam
 Pro meritis facere tuis, Aram atq; Victimis
 Tibi dicaret, numenq; tuum æque ac persicum
 Coleret ignem. Quod enim sol est in æthere
 In regno tu Persarum id es cumulatus.

HAMA.

Recte dicis. Rex solo etiam me nomine
 Præcellit, cætera in me augustiora sunt.

CARPHO.

Prorsus. Rex sine te umbra esset picta in pariete
 Minus etiam. Atq; hoc scitur publice ab omnibus.

HAMA.

Ecce autem ego hic beatus & Dijs similior
 Quam hominibus, Regis & Regine amicus &

F

3

Pater,

QVARTVS.

Pater, hodie descendens e palatio,
 Non sat magnifice comitatu instructus fui.
 Nam duo soli sunt me secuti seruuli.
 Alios hæc bona mea Vxor detinuit domi.
 Quod postquam animaduerti, haud equidem uulgari
 Cōmotus sum. At nissum hoc faciā. Posthac mihi (ter)
 Si factum fuerit. Nolo plura dicere.
 Deinde progredienti omnes quum assurgerent,
 Genuaq; mihi satis reuerenter flecterent,
 Solus iterum iste scelestus Iudæus, sua
 In pristina permansit pertinatia.
 Non solum non surrexit, sed neq; de loco
 Me prætereunte se quicquam mouit, sed ex
 Sacco limis fronte rugata aspiciens scelus,
 Meam nec dignitatem maximam, neq;
 Calamitates in quibus est, perpendit suas.
 Quid mihi diuitiæ, quid opes? quid potentia?
 Quid maiestas & honos, quid Regine fauor
 Regisq; prodest? aut quid omnis denique
 Me satraparum nobiliumq; reuerentia
 Iuuat Iudæus iste si turpissimus
 In contumeliam atque contemptum mei
 Affectatum, diutius ad palatij
 Fores fedcrit? Ante mihi terram mauelem
 Dehiscere, quam contemptum tantum perpeti.

PHYSO.

Veniat

ACTVS

Veniat sine duntaxat mensis duodecimus,
 Cum cæteris & isthuc uindicabitur.

Egone in hoc mensem maneam duodecimum?
 Sudemic hanc tantisper seram in oculis ita
 Quotidie? Haud possum. Nec potus nec cibus
 Iucundus erit, donec Iudæum uidero
 Sedentem illuc. Quid cras Regine prandium
 Quamuis opiparum me delectare poterit,
 Si istum ingrediens aut egrediens offendero?
 Nolo illuc ad conuiuium ubi me mordeat
 Ingredientem exeuntemq; in limine sedens
 Canis. Cranibea recoctam atq; cicutam dami
 Absynthiumq; malo. Dij male faciant
 Illis maledictis quæ obuencre sortibus,
 Quæ uindictam usq; morantur in anni terminum.
 Iudæis sane prosint ille reliquis
 Sed impuro isti nequaquam. Sententiam
 Vestram, quid facto sit opus dicite. Dic Zarcs.

ZARES.

Edicto præcipe, ne ille uel alius aliquis
 Ante fores sedeat Iudæus, transgressus id
 Confestim se sciat occidendum. Ph. Quin iubes
 Illum permissu Regis in turrim abripi,
 Aut in tenebrosum foetidumq; carcerem,
 Vbi malam malus etatem exigat, oculos neq;
 Tuos, neq; amicorum offendat cuiuspiam.

F

4

Hdm.t.

QVARTVS.

HAMA.

Quid dicis Carphologe. Car. Dictum est satis qui
Tamen si mea ageretur res, ut nunc tua (dent,
Iuberem cubitos quinquaginta altam crucem
Parari, & mane cras primo Regi statim
Suggererem, si me uellet conuiuam sibi,
Præterea si Regina uellet obsequi
Me conuiuia adducto, è medio ante tolleret
Iudæum, præciperetq; suffigi in crucem
Tum sane letus pergerem ad conuiuium,
Et exemplum edidissim contemptus probum.

HAMA.

Dispream, si non consulis rectissime
Tuumq; hoc consilium sequar, simul ac dies
Crastinus illuxerit. Hæc serui, curate crux
Cubitos excelsa quinquaginta in Crastinum
Parata ut sit. Nihil faciliore est loco,
Quam turpissimum hominem in crucem subigere, ne
Cor dolium ad Regem eunti sit quotidie.

CARPHO.

Rectè proq; iracundia isthuc feceris.
Sed quaeso, cras ad Regem si perueneris,
Eadem opera negocium meum expedi.

HAMA.

Quodnam? Car. De præfectura (scis) Babylonie.

HAMA.

Scio.

ACTVS

Scio, Cras habebis literas. Car. Ita fac rogo.

HAMA.

Faciam. Sed ubi tu hodie, quod patronum tuum
Non es comitatus? Car. Nempe equos, quod dicere
Volebam, & seruos comparauit hodie mihi
Ad præfecturam. Quare te maiorem in modum
Oro, des operam, ne frustra emisse uidear.

HAMA.

Ille ex Babylone adhuc expectat ut impetret,
Urgetq; minis daricos centum quos dedit.

CARPHO.

Ah daricos illi potius redde obsecro.

HAMA.

Nequaquam. Non reddere, sed accipere aulicum est.

CARPHO.

Discedat hinc fac rogo quocum modo. Sine
Suis nummis mihi tuam operam redemerit.

HAMA.

Quiesce. Curabitur. Car. In te mea spes sita est.

HAMA.

Iuste. Me eunte in Babylone, ibis tu quoque.

CARPHO.

Sublimis nempe in equis. Placet. Nunc ergo nos
(Noctescit enim) domos nostras imus, nisi
Quid uis? Hama. Nihil iam. Cras ad me reuivite.

PHYSO.

F

5

Faciam

QVARTVS.

Faciemus. Bene ualeas Princeps in crastinum

SCENA QVARTA.

CARPHOLOGVS. PHYSTAS.

SYRVS.

Hac nocte Phystota iam securus dormia.

PHYSO.

*Licet. Car. Num tu quoq; nobis in Babylonem cras
Comes? Ph. Si quidem aliud nihil fuerit in manu
Potius, quid agam. SYRVS. Carphologe audi. Verbis
Te uolo. Car. Quid est Sy. Obsecro mi Car (tribus
phologe. Crucis*

*Nos seruuos conturbat sermo, quis herus.
Succenset ob nullum nostrum facinus malum,
Nunquid scis, quem nostrum uelit agere in cruce?*

CARPHO.

*Nihil uero ad uos sermo pertinet crucis
Syr. Mardocheo, Regis qui sedet ad fores
Paranda est. Sy. Gratias habemus maximas.
Reuocasti à morte omnes nos. Ita nobis male
Timuimus. Ca. Nihil est, mihi credite. Sy. Vale optime.*

CHORVS.

*Mortales miseros uocant poete
Haud quaquam temere uocabulique
Videte innumeras grauesque causas.
Morbis mitte nouis subinde tangi.*

Funesto

ACTVS

*Funesto quoque bellico tumultu
Extingui innumeros opum lucriq;
Infantum studium quid angat omnes.
Quid feruens amor, & cupido diræ,
Quid praua ambitio, fames, geluq;
Quid terræ maris & uia pericla,
Conturbent homines referre noli.
Sed nec commemoras quid astus iræ,
Vel quid triste odium, sagasq; propter
Vicinum inuidia adferant malorum,
Nos sanè miseri satis superq;
Ob mentis tenebras uidemur omnes,
Quod sortis mala nos latent futura,
Nec uentura bona in malis uidemus.
Ceu quis noctis inambulat tenebris,
Inscite omnia palpitans tremensq;
Nec lamas uidet ante se profundus,
Nec fossas neq; plana nouit agri,
Nec decliua, nec trahens in imum
Saxum præcipitandus antè uitat.
Sic densis tenebris tenemur omnes,
Et mentes ualida occupat caligo
In presentibus ad futura nunquam
Respectus licet obtinere certos.
Quapropter male fallimur miselli
Luctu, tristitiaq; gaudijsq;.*

Et spe

QVINTVS.

Et spe fallimur ac timore nostro.
Ira fallimur ac amore capti.
Fallit uenditio,emptioq; fallit.
Fallit ditio,fallit & potestas,
Fallit propositum & simul uoluntas.
Stulti utrinq; sumus, futura semper
Si certo adfore uel secus putamus.
Aut presentia si tenent utrinq;
Constrictas odio aut amore mentes.
Nil cautus,nimis exspectat nec odit,
Nec sperat nimium nec extimescit,
Sed se ad rem medium coaptat omnem.

ACTVS QVINTVS.

SCENA PRIMA.

POLYTLAS. PHILARCHES.

DII immortales,quam afflictis hominibus &
Noctes diesq;,quamuis contracti & breues
Longi uidentur,apud alienos maxime,
Et in harpyas huiusmodi si quis incidit.
Annum me hic perpetuum fuisse puto. Adeo
Somnus abit, meq; mecum excruciat negocium,
Solllicitumq; habet.Ad hæc caupo, ad quem nos mala
Aliqua tulit fortuna, suis rationibus,
Nobis cum nummis denum & uestres detrahet.
Ita ut lubet nos inter ungues macerat,

Vt puta

ACTVS

Vt pulchrè deplumatos dimittat domum,
Ego sufficiens non sum pecuniariam
Eius faciare ingluuicem.Quare tu, ut placet.
Ego domum cogito uel solus,nec uolo
Spem magno cum damno infinitam persequi.
Diescit,& ad iter inuitat serenitas.

PHILARCHES.

Hunc duntaxat diem apud me queso permane.
Si nihil ostensum fuerit melioris spei,
Nullum alium neque ego post hic hærebo diem.

POLYTLAS.

Nihil est profecto quod speremus,aut diu
Hic hæreamus.Hamani ego sententia
Omnem abieci animum.Ph.Efficere uult isthuc quide
Sed mihi consultum non est, id pecunie
Quod incaute dedi desperare.Hunc diem
Solum mane.Vnus non multum dispendij
Dare poterit dies. PO. Tua hercle gratia,
Propter me Hamanum possum ne aspicere quidem.
Adeo mihi cuncta eius uidentur fellea.

PHILAR.

Age camus,ut quam primum illius copia
Nobis conueniendi fiat. PO. Non dum arbitror
Hesternam illum edormisse crapulam,ut tibi
Necesse sit tam manè properare.Ph. Neq; ego
Negocium quis tamen est,maue & uesteri

Curare

QVINTVS.

Curare oportet & uigilare. Nil sine
Magno ferè labore datur mortalibus,
Non raro quoq; uel magnus frustratur labor:

POLYT.

Ita est. Ph. Eamus ergo expertum omnia.

SCENA SECVNDA.

SYRVS HAMANVS.

PHILARCHES. POLYTLAS:

Animo hercle defecato uos esse iubeo.
Increduli estis homines. Sed quid sit scio.
Quibus res sunt male, semper aliquid etiam
Porrò mali suspicantur. Sed mihi credite
Qui diligenter sum expiscatus omnia.
Nihil crux ad quemquam nostrum pertinet.
Satis alioqui heri uos furor exercuit.

Lucescit. Heus serui. Sy. Quid est? Hama. Para-
ta ne est (Sy. Vide.
CruX qualem iussi. Sy. Est. Ha. Monstrate ut uideam.

HAMA.

Bene est. Hem exemplum statuam contemptoribus
Quid expectent, quamq; adeo eos sim molliter
Curaturus. Sy. Vbi autem nos te contempsimus?

HAMA.

Non de uobis agitur. Sequimini in regiam,
PHILAR.

Hama

ACTVS

Hamanus ecce autem illic graditur, quem tu adhuc
Dormire putabas. PO. Actus est in somnijs,
Opinor. Ph. Magnis herclè graditur passibus.
Age properemus & nos, ante in regiam
Quam perueniat, ut assequamur. PO. Hoc quidem
Fieri nequit. quum iam appropinquet foribus. Et
Ego festinando illius causa ramices
Non sum rupturus. Ha. Vah, tam mane iam ad fora
Piaculum sedet. Miror quid queritet
Hic sibi, Sy. Quis? Ha. Faxo equidem magnum inuen-
nat malum
Pro sessione hac proq; contemptu mei.

SYRVS.

Quis? Ha. Sordidatus iste. Flagitium hominis.
Lucrum putet has aliquas horas. Curauero
Postrenum hodie ut ingredientem uideat. Sy. Probe.

HAMA.

Videte ut rigeat frendeatq; dentibus,
Sed sequimini. Cruccm cumulate commeret.

POLYTLAS.

Quid nunc agimus? Ingressus est Ph. Nil iam
Nisi hic ut praestolemur donec exeat. (quidem.

SCENA TERTIA.

HAMANVS. HARBONAS.

Quid esse dicam, quod adhuc has fores sera.

Cohibet

QVINTVS.

Cohibet? An Rex non dum surrexit Harbona?

HARBONAS.

Immo uero noctem hanc perpetuam peruigil
Traduxit. Hama. Quid causa? Aegrotat? Harbo.
Non arbitror.

HAMA.

Quid agit ergo obseratis foribus? Har. Temporum
Iussit proferrī annales historiasq; quas
Auscultaret, ne frustra (opinor) somnij
Abiret tempus, cuius est parcissimus.
Manē est, post paulum credo aperire iusserit.

Expectabo paulisper. Aliud forsitan
Aliquid habet negocij cui neminem
Interuenire uelit. Harbonas. Nescio aliud. Hoc scio

SCENA QVARTA.

ARTAXERXES. CHARSENAS.

HAMANVS.

Non frustra etiam noctem hanc traduxi Charfena.
Libenter audiui, quae legisti omnia,
Ita multorum refreata memoria est mihi
Vtilius est profecto nec iucundius.
Historijs nihil, ad hanc quantum uitam attinet.
Instituitur his animus simulq; pascitur.
Magnarum plurimarumq; sine periculo
Rerum & sub tecto quaeritur prudentia.

Dilucidat

ACTVS

Diluculauit iam et alia ad negotia
Tempus uocat. Age uero eam, in qua es paginam
Legendo totam absolue. Char. Regni tertio
Decimē anno, Mithridates in Persepoli
Seditionem & defectionem maximam
Rebus studens nouis confluuit, quam cito
Araspes Mædus indicauit, & operam
In comprehendendo Mithridate bonam dedit.
Quo seditio quieuit, & defectio
Soluta est. Mithridates ille quidem cute
Viuo detracta, obiectus est leonibus.
At Araspi pro fide ducentia iugera
Data sunt AR. Perfidus homo Mithridates & nimis
Ingratus digna perfidiae habet premia.

CHARSENAS.

Anno sequenti, quum in uenatione Rex
In grandi esset periculo cum equo cadens.
Siluarum distractis alijs indagare
Ante omnes primus subuenit Regi Orphias,
Regemq; leuauit casu turbatum oppido
Pro qua fide & opera illi Rex iussit dari
Talentum auri magnum. AR. Memini hercle &
horreo
Casum illum adhuc, Char. Nec mirum. Quippe gra-
CHARSENAS. (uis erat.)
Anno deinceps octauo. Eunuchi duo

G

Baga

QVINTVS.

Bagathas, & Thares, coniuararunt in necem
 Regis, certoq; die statuto surgere
 Volebant in Regem. Quod facinus comperit
 Ad Regem detulitq; Mardocheus, ad
 Pallatij fores hoc tempore qui sedet,
 Illiq; examinati & confessi in crucem
 Acti sunt. AR. Magna audacia & periculum
 Insigne Charsena. Ex multis iam illud mihi
 In mentem uenit, insidias & pericula,
 Casusq; magnos multosq; esse principum
 Regumq; adeo, ut nisi eos diuinum texerit
 Seruaueritq; numen, impossibile sit
 Humanis consilijs diu subsistere.
 Tum certe Mardocheus nos certissima ex
 Nece presenti aliquo eripuit consilio Dei
 Ecquid ei scis à nobis pro fide datum?

CHARSENAS.

Nihil est hic annotatum, nec quidquam arbitror.

ARTAX.

Aliquid omnino à nobis concedet dari.
 Ut magis etiam ad fidem inuitemus ceteros.
 Et is fructum fidei in nos dignum ferat.

HAMA.

Nimis longum erit ut aperiat, & res quam sero
 Nullam patitur moram. Pulsabo ianuam.

ARTAX.

Sat

ACTVS

Sat iam lectum est. Reclude, & quis foris fiet
 Vide. Charse. Hamanus est AR. Ingrediatur. Hama.

Te plurima

Exortus hic dies salute ô Rex bect.

ARTAX.

Te Iuppiter amet. Nil iam te opportunius
 Veniret, quippe est quod te consultum uolo,

HAMA.

Mihi hercle etiam est, quod Regi suggestum uolo.

ARTAX.

Me primum audi, post rem quoq; tuam dicitio.
 Est uir, quem Rex honorare cupit ampliter,
 Dic quem in modum tandem is honorari debeat?
 Te hoc pro tua scire arbitror prudentia.

HAMA.

Et quis uir ille sit, & honoris scio modum
 Vir, quem Rex ampliter honorare percipit,
 Vestibus & purpura induatur regia,
 Et torque Regis pariterq; diademate
 Ornatus, in equum, quem Rex equitare affolet,
 Imponatur, cumq; satrapes primarius
 Pædæster præcedat, equum loro continens,
 Atq; per omnem urbem circumducens claudit
 Honori pari honorabitur omnis, qui fide
 Recteq; factis, Regi se probauerit.

ARTAX.

G

1

Pul.

QVINTVS.

*Pulchrè dixti. Vestes ergo hic & torquem habes
Cum diademate, æquumq; incum assume celeriter,
Et Mardochoo qui pallatij ad fores
Sedet: fac omnia ad hanc tuam sententiam.
Aliquid omittas de his quæ dixisti, caue.*

HAMA.

Obsecro uero Rex, alij hoc committe potius.

ARTAXERXES.

*Tibi mando, nec alius est satrapes mihi te prior.
Age, uade, ut tempori redeas ad prandium.*

HAMA.

*O mihi iam terra dehiscat. Quid negotij
Hoc est factum? Quid facto hoc Rex uult sibi?
In latomias, hinc rectè abire mauelim.
Sed faciundū est. Agite serui. Ornamenta uos
Hæc capite. Vos duo Regis equum producite,
Meq; sequimini.*

SCENA QVINTA.

POLYTLAS. PHILARCHES.
MARDOCHÆVS. HAMANVS.

*Optime senex, quid tu in sordibus
Ita iaces? Me quidem hercule miseret tui.
Quāuis ego sum ipse miser plusquam credat aliquis,
Resq; mea plane restim mihi quæsitum eat.
Ecquam salutis spem tibi habes promittere?*

Mardo

ACTVS

MARDO.

*Actum est amice. Nulla est spes nisi in Deo,
Ab hominibus tantum sperare non licet
Ut aut misereantur nostri, aut pericula
Suscipiant & labores pro nobis. Fugit
Etiam imminente ruina ab amicis quisq; nec
Facile inuenitur qui fortune destinet
Ita etiam aduersæ esse ut secundæ particeps.*

POLYT.

*Verum profecto dicis. Ph. Hoc uellem tamen
Amice facere, tametsi nil esset spei,
(Quandoquidem nil luctu diuturno, neq;
Istis uel perpetuis acquiras sordibus)
Affugendo me ut non auerem gaudium
Inimicis, iam facis quod te facere uolunt,*

MARDO.

*Rectè quidem mones. Sed est solatium
Atq; leuamen quoddam afflictis luctus. Et est
Spes una Deum adfore immerito lugentibus.
Quid uos autem? Quid consecuti estis? Ph. Nihil
Adhuc, iussit domum ire negatis omnibus.*

POLYT.

Vt illum Dij perdant cælestes & inferi.

MARDO.

*Sic est ut dixi uobis. Hoc specimen uiri.
Suos ut honores stabiliat & suam augeat*

G

3

Rcm

QVINTVS.

Rem familiarem gentis nostra sanguinem
Opesq; nostras expetiuit, quid alijs
Sit expectandum hinc facile conijci potest.
Sed ecce egreditur nostri thesaurus mali.

PHILARCHES.

Is hercle ueró ad nos (uideo) affectat uiam.

POLYTLAS.

Alloquere iam. Paratam eius habes copiam.

PHILAR.

Sine audiam prius quid dicturus sict.

HAMA.

Age Mardochee, istas cito uestes exue,
Ut induam te his quas fero, atque impositum equo
Per ciuitatem circumducam. Quid teris
Pedem? Quid ita toruum aspicias & mordes labrum?
Ita præcepit Rex qui te honorare statuit.

Quin surgis. Mar. Omnium pessime, non satis habes
Nos certo morti destinatos tempore,
Nisi etiam derisum aduenias? Hama. Non hercule
Derisus uenio gratia, sed ita mihi
Præcepit Rex. Mar. Nempe ut nobis illuderet?

HAMA.

Non. Sed te ut honoraret Mar. Honoraret pessimè,
Quem te calumniante proscriptum scio?

HAMA.

Est ut dico. Tu obtemperabis, si sapis.

Nec

ACTVS

Nec aliquam Regis iussui inferes moram.
Exue te inquam. Mardo. Quamobrem Rex honoris
Habere uult mihi? Hama. Haud scio. Ita (hos
uult, ita iubet.

MARDO.

Nunc intelligo, tua est hæc machinatio,
Qui nobis sub prætextu etiam honoris malum
Struis. Quin abis in rem malam teterrime.

HAMA.

Quin tu (malum) tandem istas sordes exuis,
Meq; ocyus imperium Regis sinis exequi.

POLYT.

Obtempera amice. Aliquid orictar hinc tibi
Fortasse boni. Honorem haud conuenit excludere,
Sat lento alioqui ad integros pergit gradu.

MARDO.

Si ita est necessum, obtemperabo & exuam hæc.

HAMANVS.

Accipe iam has uestes & diadema regium.

MARDO.

Mirum, quin aliquid moliatu'r his Deus
Noui in salutem. Non reluctabor, uocet
Ad ignominiam, aut magis si placet, ad gloriam.

PHILAR.

Quò hæc sint Polytla causura uidebo hercule
Lubens. Mirifica rerum hæc est conuersio.

G

4

Scena

QVINTVS
SCENA SEXTA.

CARPHOLOGVS. PHYSOTAS.
HAMANVS. MARDOCHAEVS.

Quin demiror si somnum hac nocte cepit, ut
Mibi quidem incensus, contra Mardocheum heri
Est uisus. Ante lucem (opinor) regiam
Petiuit, iamq; Mardocheum habet in manu,
Ut quam primum in paratam suffigiat crucem.

PHYSO.

Veri simile AEdopol. Sed sequere, ut exitum
Rei uideamus. Car. Ego uero uolens ac lubens.

PHYSO.

Nondum uidisset tantum contemptum sui,
Neq; tu, qui in ceteris esse attentus soles,
Nisi indicassem ego. Quid praemij putas
Me habiturum? Car. Quid? Scelesti hominis & totius
Ex interitu gentis ditescas, affatim,
Quin ego quoq; mihi inde auguror immensas opes.
Perpulchrum aEdopol intriuisi negotium,
Magnam a Dijs hominibusq; quod mihi gratiam.

PHYSO.

Sic soleo Carphologe, & praripui istuc tibi.

CARPHO.

Facile fero, dum fructuum sum particeps.

HAMA.

Iam nunc

ACTVS

Iam nunc equum inscende, stapedes (puto) sat tibi
Sunt demissi. Tenco inscende, & pone sequere.

PHYSOTAS.

Quid illic agitur Carphologe ante regiam?
Quo Rex solus? Car. Miror quid sit? Vestes quidem
Et diadema & equum regis agnosco satis,
Sed esse Regem solitudo denegat.

Quid si est Hamanus? Ph. Estne is Hamanus, qui
tenet

Et praecedat equum? Car. Is est profecto. Qui rei
Propius age accedamus. Quisquis est eques,
Egregium esse uirum oportet, quem comitatur &
Ducit Hamanus pedes. Ph. Sciemus iam, Papae.

HAMA.

Silete, meisq; dictis animum aduertite.
Hunc ad modum eos honorabit Rex qui fide
Recteq; factis regi se probauerint.

PHYSO.

Audiui quid loquitur? Bene aliquid promeritus est
De Rege. Quis sit curo. Car. Non potest tamen
Diu celari quisquis est. Iam regius
Personam cognosci ille ornatus haud finit.

HAMA.

Silete, meisq; dictis animum aduertite,
Hunc ad modum eos honorabit Rex qui fide
Recteq; factis regi se probauerint.

F

S

Philom

QVINTVS.

PHYSO.

Reduct opinor, ad aulam, rursumq; exuet,
Tum noscemus hominem. Car. Scilicet. Huc ergo iam
Adcamus ad fores, siquidem & Hamanus huc
Gressum dirigit. Ph. Hem Iudæus nusquam hic adest
Iam dudum suspensum arbitror. Car. Nil certius.
Præ rebus omnibus cum è medio sustulit
Hodie, nūrorq; seruum cur reliquerit,
Quem adhuc alios inter sedere conspicio.

HAMANVS

Silete, meisq; dictis animum aduertite,
Hunc ad modum eos honorabit Rex, qui fide
Recteq; factis Regi se probauerint.

CARPHO.

Facies ignota hominis & mire lurida,

PHYSO.

Gestio scire hercle, quis sit, quidque fecerit,
Ob quod eum hoc Rex honore dignum censuit.

HAMA.

Peractum est, quod de te Rex mandauit mihi.
Descende nunc, uestesq; rursus regias
Exue. Tuas resumam per Regem licet.

MARDO.

Auspicium non malum salutis hoc mihi.
Interpretor, Deusq; confirmet precor.

CARPHOLOGVS.

Proh

ACTVS

Proh, Dij immortales, hic uero (quid loquar)
Iudæus est. Ph. Stupco, & quid dicam, nescio.

HAMA.

Hæc uos referte uestes cum diademate
Ad Regem intro, tu uero equum reducito.
Deinde domum omnes. Vos me sequimini ceteri.

CARPHO.

Hui quid agis Hamane? Quid est? Quis te
uertit Deus

Ita repente in tristem hanc rem à consilio bono?

HAMANVS.

Heu genius aliquis pestifer occurrit mihi.
Sed sequimini cito. Reliquum uobis domi.

SCENA SEPTIMA.

POLYTLAS. PHILARCHES.

HAMANVS.

Is uero domum properat, Cur non alloqueris, &
Occasionem oblatam mordicus tenes?

PHYSOTAS.

Quin tu rectè mones, Sequere. Sed quid sibi
Capite uult inuoluto? PO. Forsitan timet
Ne tegula è tectis sibi comminuant caput,
Ita mala est plena timoris conscientia.

PHYSOTAS.

Tace & sequere. Salue princeps. Ha. Quid uis

PHYSO.

(tibi ?

Nos tam

QVINTVS.

Nos tandem quæsumus princeps absoluito.
Scis iam quid uterq; nostrum consequi uelit.

HAMA.

Ita absoluam uos, si mihi posthac uel semel
Fueritis odiosi, ambos (ne uiuam) in crucem
Agam. Ph. Ego sanè istuc non emam pecunijs.

HAMANVS.

Audisti iam. Cute salua abite dum licet.

POLYTLAS.

Habes responsum pro daricis optimum.
Frucere. Vah ardebant oculi, iracundia
Ex uultu crumpebat. Age nunc, si quid lubet.
Vel paulum huius nasum urfi tentes amplius.

PHILARCHES.

Non desinam tamen. Ph. Ne me comite modo.

PHILARCHES.

Vel Mardocheum illum allegabo, quem puto
iam aliquid apud eum posse. Ph. Nil hercle egeris.

PHILAR.

Omnem mouebo lapidem, etiamsi scorpius
Sub unoquoque dormiat. Redeamus huc.

SCENA OCTAUA.

HAMANVS. CARPHOLOGVS.

PHYSOTAS. ZARES.

Quid ego uobis dicam? Præter spem adeo nihil.

Difilio

ACTVS

Difilio præ ira, & ad usq; mortem mactror.
Ex hoc quid sit futurum non etiam scio.

CARPHO.

Ego maluissim urbanas purgare foricas.

HAMA.

Iussit Rex ante, quam de re uerbum mea
Locutus sum. Ph. Quapropter? Hama, Prorsus nescio.
Inauspicato hodie domo extuli pedem,
Ut Iudæo isti impio, ante ambulo forem.

ZARES.

Certe mi uir, Iudæus me sollicitam habet,
Ne his factis aliquid pariat tibi magnum malum,
Neu tu illi nequeas, uerum ille resistat tibi:

HAMA.

Non arbitror, quanquam mala sunt præsagia.

CARPHO.

Quid Regi tantum profuit? Miraculum est
Ignobili homini tantum honoris haberier,

HAMA.

Quiescam hodie, cras autem nisi cum iusseris
Rex in crucem tolli, ante coruos pascere
Velim, de cætro esse quam Regis pater.

PHILARCHES.

Vereor ut difficulter istud impetres,
Quum enim Rex tanti faciat. Car. At tu desipis.
Ego non dubito, quin certo si Rex uiderit

Alteru

QVINTVS.

Alterutro esse carendum, istum malit perdere,
Quam hunc amittere qui gubernet omnia.

HAMA.

Rem tangis, Car. Sed quid actum est de litteris?
Hama. Nihil.

Meam rem non licuit dicere, necdum tuam.

A prandio de te cum Rege colloquar.

SCENA NONA.

HARBONAS. SYRVS.

CARPHOLOGVS. HAMANVS.

Hem Syre, quid agitur? Sy. Statur. Har. Video sed ubi
SYRVS. (heruse?

In consilio intus. Har. Oh cui uestrum tam alta cruce
Hic stat parat? Sy. Nostrum nemini Harbona,
Sed Mardocheo, cui tantum hodie contigit (ne uos
Honoris. Har. Mardocheo? Sy. Ita inquam. Harbo. eum
Crucifigētis, qui Regi tantopere placet?

SYRVS.

Ita audiui. Har. Videte etiam. Sed intro eo.

CARPHO.

Obsecro. Equos scis. Sed Harbonas. Har. Rex ocys

Hamane, Regine ad conuiuium iubet

Venire te. Quare iam mecum consulo.

CARPHO.

I exporrige frontem uino & hilaritudine.

HAMA.

Expor-

ACTVS

Exporrigerem melius, si Iudæus manus
Hodie exporraxisset. Har. Hem que hæc est fabula?

HAMA.

Nihil est. Tecum eo. Vos me secunda ad regiam
Egredientē opprimini. Est, quod uos uelim

SCENA DECIMA.

PHILARCHES. POLYTLAS.

MARDOCHAEVS.

Hamarus extrema nos iam sententia
Reiecit Mardochee, nuntatur cruce
Si nostra de re posthac uerbum fuerimus
Locuti. Mar. Nempe iam est affectus pessime,
Quod tantum mihi honoris habere debuit.

PHILAR.

Credo profecto. Ceritus mihi uisus est.

MARDO.

Vrit hominem mihi inuenicissimum honor meum,
Cuius eum haud spectatorem solum oportuit
Sed etiam actorem esse. PO. Ego profecto gaudeo
Amice, propter honorem habitum tibi, & precor
Ut hinc iam contingant prosperiora indies.

MARDO.

Gratiam habeo. Tibi quoque beneficiat Deus.
Quid porrò facturi estis? Ph. Hic ad uesperum
Usque sedebimus hodie, cras manē statim domum

Itur

QVINTVS.

Ituri. Nihil enim amplius superest speci.
Nisi patronus nobis fueris. Mar. Si quidem
Voluntati mee facultas adforet,
Sed sub Hamano quis sit rerum status, uides.

POLYT.

Hamanus redit, & opinor, ad conuiuium.
Nos ringimur interim bona eius gratia.

SCENA VNDECIMA.

ARTAXERXES. HAMANVS,
ESTHERA.

Tardus ades. Non mihi esurire uideris, aut
Domi gustasse aliquid. Hama. Non equidem. Sed mihi
Exulcerauit stomachum circumductio.

ARTAXERXES.

Quapropter? Cras exponam Regi. AR. ut uis, age
Eamus. Charsena, Harbona q; sequimini.

Salue Regina. ES. Te perpetuum sospitet
Salus, domine Rex. AR. Veniunt conuiuæ, ut uides,

ESTHERA.

Gratum est, habeoq; gratiam. Discumbite

ARTAXERXES.

Ascende Hama, me, dextrum tibi claudam latus,
Ita sedebit Regina ex aduersum mihi.

ESTHERA.

Adfer iam escas Atache, Vinumq; ceteri.

Apponi

ACTVS

Apponite. AR. Non Regina Esthæra erat satis
Hæri nos conuiuas fuisse tuos, nisi
Hodie sumptum faceres quoq; nostri gratias
ESTHERA.

Libenter o Rex aspectu & præsentia
Fruor tua. Sed his iam apponat Rex manus.

ARTAXERXES.

Faciã, Esthæra. Sequere Hamane. Ha. In me non erit
ARTAXERXES. (mora.)

Hæc tuus Esthæra bene hercle condiuit coquus.

ESTERA.

Vtinam palatum domine Rex, iuuët tuum.
Propino hoc tibi Rex dimidiatum, si placet.

ARTAXERXES.

Accipio abs te libenter. Profit plurimum.
Hamane tibi hoc totum. Respondeas uolo.

HAMA.

Haud ilibenter. Hæc mihi responsio
Perfacilis est. AR. Ambrosia nos & nectare
Regina accipis. Et quanquam hodie somnus mihi
Fuit iratus, nec tempora nec oculos meos
Fouere uoluit, & inde non nihil caput
Grauauit, ut cibi potusq; nulla mi
Ad hoc usque, dici fuerit cupiditas,
Conuiuium hoc tamen memet mihi reddidit,
Et hilaritate iam perfudit affatim.

H

Et quia

QVINTVS.

Et quia scio ac intelligo conuiuium hoc
 Petitionis ergo alicuius habere te,
 Dic demum Esthera mea, quid tibi uelis dari.
 Confirmo enim sancteq; promitto onne me
 Vsq; ad regni daturum dimidiam tibi.
 Partem. Quid est? Ne lachryma, nec catastrophen
 Conuiuio adde inconuenientem. Quin ego
 Hoc totum iam ut hilarescas prebibo tibi.

ESTHERA.

Non possum o Rex, nec licet in tantis quos gero
 Mœroribus. AR. Dij meliora. Non intelligo
 Quid isthuc sit mea Esthera. Fac me quidquid est,
 Vti sciam. EST. Pro benignitate domine Rex
 Qua te mihi daturum promisti omnia,
 Immortales & ago habeoq; gratias.
 Ego uero non regnum nec opes ullas peto,
 Ob quæ spectantur homines suntq; inelyti.
 Sed donet mihi quæso Rex misericorditer
 Meam populiq; uitam atq; salutem mei.

ARTAX.

Quare petis quod ante cumulate obtines,
 Nec petere necessum est. EST. Est necessum (Proh
 O Rex. AR. Ah ne fleas. Expecto quid fiet (dolor)

ESTHERA.

Nam uenditi sumus & in mortem dediti,
 Tam ego quam populus meæ radix propaginis,

Ob nul-

ACTVS

Ob nullum nostrum facinus impium & malum.
 Exemplo nullo, nullo iure omnes sumus
 Simul delendi, ut hostem nostrum sanguine
 Placemus nostro. Vtinam autem uenderemur in
 Seruos & ancillas, si quid peccauimus,
 Et maiestatem offendimus si quid tuam.
 Ferremus id mali grauemq; infamiam,
 Acquo animo, & ego ipsa seruitutis sufferens
 Incommoda tacerem; nec auribus tuis
 Opplorarem. Iam uero nulla calamitas,
 Nec rerum aut capitis diminutio potest
 Hostem placare nostrum, sed simul & semel
 In uniuersum nos cogitat eradere,
 Quem tamen unquam nec re nec uerbo læsimus,
 Nec contra te o Rex inuenti sumus mali.
 Supplico igitur pro me proq; populo meo.
 Ne dedas nos inimico nostro, tu quoque
 Tot innocentum animarum ne fias reus.
 Nosterq; sanguis nostri hostis libidini,
 Odio, malitiæ, auaritiæq; seruiat.

ARTAX.

Quis iste autem? & quantæ est autoritatis &
 Potentiæ, ut hæc facere ausit? EST. Hostis noster est,
 Pessimus Hamanus iste, qui nostrum cupit
 Vastissima ingluuie exorbere sanguinem.

ARTAX.

H 2

Quid

QVINTVS.

Quid? Tunè is es, qui in consortem nostram manus.
Mittere uelis? Hoc à te sperem pessime?
Hui scelera, ô insidias. Vos mecum.

SCENA DVODECIMA.

ARTAXERXES CHARSENAS.

O maximam

Repertam in aulicis ingratitude.
O temerariam meam facilitatem. Vt mihi
Nullis fideles queo parare honoribus?
Mibi inter scorpiones habitare uideor,
Quandoquidem meus insidiatur mihi intus.
Hem tot honoribus impertitis nihil efficit?
Iam tibi de Hamano quæ dixisti Charsena
Credo. Iam me deceptum ab eo esse conspico.
Vah quam fidelem, quam iustum, quam denique
Amantem se mei simulauit perfidus?
Quam diligentem in regni atq; meis commodis
Tucendis atque promouendis se mihi
Finxit? Nunc intelligo, per magno examine, &
Multo difficiliq; inspiciendos tempore,
Quis te credas, quos fidos semper censeas
Humano corde pariter est & peius nihil
Nec abstrusius. Haud dubito quidem iam Charsena,
Quin & alia multa clam contra me & subditos
Sit machinatus. Char. Vt dixi Rex. Si scias,

Mira

ACTVS

Mirabere, teq; ipse reprehendes, qui patrem
Aliquando tam maleuolum appellaris uirum.

ARTAXERXES.

Non feret inultum, si quidem hoc uiuct caput
Redeanus intro.

SCENA DECIMA TERTIA.

HAMANVS. ESTHERA.

ARTAXERXES. HARBONAS.

MARDOCHAEVS.

Obsecro uero Regina, ne
Ob hanc rem irascare mihi. Dij (qui omnia) sciunt,
Tuum mihi hactenus esse ignoratum genus.
Nec Iudæos ad te attinere sum ratus.

ESTHERA.

Nescieris sanè. Quid tu autem hominum pessime
Populum innocentem, qui te nulla læserit
Iniuria, falsis defers calumnijs,
Et crudeli facis ut dannes sententia?

HAMANVS.

Ah da ueniam obsecro. Esthe. Quin abis à m.

Haud seram

Vt sanguinolentis manibus me attingas tuis.

ARTAX.

O scelus & furia, quid nam aspicio. Me in domo
Etiam presente uult Reginam perdere.
Comprendite, uincite, adq; mortem ducite.

O Chdr

QVINTVS.

O Charysena mi, recte redij in tempore,
O audax facinus. Heus Lorarij. Hunc virum
Abducite actutum. Sed annulum prius
Meum ei diripite de manu. Iam nunc meo è
Conspetu abducite & asseruatè cautiùs,

Doncè præterea quid iussero. Har. Quum hodie
Hamani (domine Rex) uenissim, forte ibi (in domum
Cubitos altam ad quinquaginta uidi crucem,
Quam Mardocheo illi, qui pro Rege optima
Semper sensit, parasse serui dictitant.

ARTAX.

Quid? Mardocheo, cui honos est habitus crucem?
O scelera, ut mihi charos omnes disperderet.
Faxo, pararit insciens illam sibi.

ESTHERA.

Hec mihi. Patruum etiam uoluit suspendere.
Vt expeditam inde ad me sibi strueret uiam.

ARTAX.

Num est Mardocheus Estheræ patruus tuus?

ESTHERA.

Est, o Rex, meq; sibi adoptauit filiam.

ARTAX.

Cur tu non isthuc olim dixisti mihi?

I Mardocheum mox huc accersere Harbona
Tonsum cultumq; purpura. Quid audio?
Tam propè consanguineos Regina Estheræ habes

Nec iudi-

ACTVS

Nec indicasti? Omnem illi gratia tui
Honorem contulissim mihiq; proximus
Fuisse. EST. Ne palam facerem interdixerat

ARTAX.

Male hercle interdictum. Mar. Rogare mittite.
Loquar pro uobis, si qua fuerit copia.

ARTAX.

Sed aduenit. Mar. Salue Rex perpetuum. Et meum
Huc aduentum clementer queso suscipe.

ARTAX.

At surge, ne timeas. Venit hodie mihi
In mentè beneficij tui in nos Mardochee Hypermeæ
Eunuchorum insidias, quod propalaueris, (ter.
Vitamq; nobis opera seruaris tua.
Et ea propter honoris id hodie habitum est tibi.
Et quanquam ex hoc magis etiam benefacere
Propensus fuerim, hodie tamen per commode
Cecidit, quod Hamani insanda scelera, ac perfidias
In nos molimina compererim, simulq; quod
Præcelsam tibi (cuius adhuc opera uiuimus,
Quemq; hodie primum nobis affincem audio,
Reginæq; patruum nostræ) parauerit
Crucem. Vnde statui in Hamani perfidi locum
Te fidum nobis sufficere. Hic ergo annulum
Accipe meum, sisq; meorum primus principum.
Operamq; da tantis meis beneficij

H

4

Et di-

QVINTVS.

Et dignitati collatae ut respondeas.
Et talem erga nos in cunctis animum geras,
Qualem iam nostrum in te manifestò perspicias.

MARDO.

Immortales tibi ago habeoq; gratias
O Rex, necisq; summis nitar uiribus,
Ne in stupidum uel in ingratum dignitatis hoc
Videaris collocasse. EST. Ego quoque Rex tibi
Magnas ago gratias, non solum plurimi
Quod me abs te fieri, & charam haberi sentiam,
Sed patrum etiam meum quod tanta gloria
Tantoq; dignitatis ornaris gradu.

ARTAXER.

Merito factum mea Estherae, quid ultra petis?

ESTHERA.

Si certò Rex coram te inueni gratiam,
Hamani hostis nostri literas, quas in tui
Omnes regni misit prouincias mei
Ad perditionem populi, fac quaeso irritas
Fieri, utq; alijs nouis reuocentur epistolis.
Quomodo enim aspiciam populi exterminium mei
Qui nil peccauit, sed odio proscriptus est?

MARDO.

Itidem ego quoq; precor. Sis innocentiae
Rex nostrae tutor. AR. Bono animo est. Scribite
Pro Iudeis ut lubet, necum habetis annulum.

Quid pra

ACTVS

Quid praeterea uultis? EST. Dic Mardocheae. Scis
Quid fieri conueniat. Mar. Hoc Rex quoq; si placet
Permitte Iudeis, ut uice uersa suos
Vliscantur inimicos, ut salutis &
Simul ultionis gaudium obtineant duplex.

ARTAX.

Fiat. Mar. Habuit ad facinora sua Hamanus duos
Instigatores, nebulones deterrimos,
Physothan & Carphologum, quos negotij
Aduersum nos esse autores certo scio.
Nec dubium & in alijs eos similes fui
Fuisse. Cacharophonta quoq; qui ad regiae
Portam est, fame tuae o Rex consulere parum
In admittendis pro sua re hominibus &
Literis accipiendis, est manifestum omnibus.
Idq; se Hamani institutione facere ait.
Hos igitur puniri, & mali exempla studij
Aedere, ad existimationem pertinet
Regis. Sunt praeterea ex Babylone duo hospites
Iam triduum hic expectantes pro rebus suis
Ab Hamano responsum. Ille uero reppulit
Eos duriter & comminatus est crucem,
Si res suas ad ipsum ferrent amplius.
Omnia ego haec ad fores dum sedi, comperi.
Non autem iustum & equum, in rebus homines
Iustis audire nolle sed repellere.

H S Quum

QVINTVS.

Quum afflicti omnes, & qui quid habent negotij
 Tanquam oraculum & asylum adeant Regis fores,
 Vt maxime secundum qui Deum hominibus
 Prodesse queat, & ab iniquis defendere.
 Non hos autem solos Hamanus reppulit,
 Sed & alios complures, ut querimonijs
 Omnium ubiq; aures calcant, & Regi imputent
 Quidquid Hamanus uel eius confectanei
 Inique agunt. Qu. ire precor, huic rei quoque
 Rex consulat. AR. Credo iam hercle tibi Charsena,
 Qui mihi de Hamano similia propè dixeris,
 O Dij qualem soui in sinu pestem meo,
 Sumus ne nos infortunati homines, quibus
 Falsa intimorum imponitur fiducia?
 Vade Harbona, Carphologum atq; Physotam cito
 Carcharophonta quoq; comprehendi praecepe,
 Ad meq; perducitur illos Babylonios
 Etiam accersere huc. Mar. Omnes ante fores Harbona
 Inuenies. Ha. Rectè. AR. Ex hisce Mardochee iam
 Mihi discere subesse, ac praesse ceteris.
Sis bonus ipse mihi fidus, aequus omnibus,
 Ab omni iniquitate quamuis abacta
 Abstine. Deus est enim qui terram iudicat,
 Nec operum prauitatem impunitam finit.
 Non possumus per nos Reges facere omnia,
 Nec famulorum nobis corda licet fungere,

Quapro-

ACTVS

Quapropter nisi famuli nostri metuant Deum,
 Et nobis consulunt sibiq; pessime.
 Vt è quamuis alto deiciantur gradu.
 Hæc Mardochee memento. Nemo charior
 Nemo mihi uisus magis ex sententia
 Vir esse nemo deniq; apud me honoribus
 Auctior Hamano fuit, insidijs quia tamen
 Vos & me adortus est uoluitq; perdere,
 Et quia (quod est malorum radix omnium)
 Suis in actionibus haud metuit Deum,
 In cruce tibi parata erit exemplum omnibus.
 Sed aduenit Hamani sodalitiū. Mar. Dabo.
 Operam o Rex summam ut me inuenias qualem ue-
 AR. Fac Mardochee. Nihil certe est longauius (lis.
 Vtiliusq; integritate, quamuis improbi
 Aliter existiment.

SCENA DECIMAQVARTA.

PHYSOTAS. CARPHOLOGVS.
 ARTAXERXES. MARDOCHAEVS.
 CARCHAROPHON.

Dij superi & inferi,
 Quid hoc esse potest, quod captiui ducimur
 Nil nobis conscij Car. Demiror ubi sicut
 Hamanus. Certe scit quod iter restet mihi.
 ARTAX.

Quid est

QVINTVS.

Quid est? Hamani uos socios esse audio?

PHYSO.

Sumus. AR. Satis tu hercle ad crucem confessus es.

Malefactoris socius non est sine crimine.

Quid tu? Male accepisse dicris hospites,

Si qui ob negotia ad nos uenerunt sua.

CARCHAROPHON.

Feci nempe id quod Hamanus præcepit mihi.

AR. Intelligo. Qualis præceptor talis etiam

Discipulus. Hamanum heus rursus huc adducite,

Vt cortem & socios postremum uideat suos.

PHYSO.

Hæc mihi quid uideo? Hamanum uinctum. O
Tempora.

ARTAX.

Abducite nunc omnes atque crucifigite.

Hamanus curate in eam figatur, sibi

Non Mardocheo, quam parauit insciens.

Et filios Hamani unâ crucifigite,

Progenies hæc ut deleatur funditus,

Vt Iudeos decreuit ipse perdere.

Curate ut ante occasum solis pendeant.

CARPHO.

O mancipia & equi quos frustra eni mihi.

ARTAX.

Faxo purgetur aula à Carcharophontibus,

Carpholo

ACTVS

Carphologis, & Phisotis, atque horum patre

Hamano. Mardocheæ duc Babylonios

Ad te, rebusq; exanimatis quas uolunt,

Decerne, iustum quod & æquum uidebitur.

MARDOCHÆVS.

Faciam. AR. Sequimini hæc. Mar. Vos mecum Ba
bylonij.

Nolite spectatores expectare ut huc

Redeamus. Nemo redibit. Vos ualete nunc.

Iustitiam colite, Deumq; timere discite.

CHORVS.

Cur mali pacem requiemq; uobis

Pollicetis? Quid studijs malignis

Queritis, mortem nisi sempiternam &

Dedecus omne?

Impijs nullam literæ prophane,

Et minus multo sacra scripta uerbi

Predicant pacem, sed acerbæ semper

Multa minantur.

Iam docent casus hominum stupendi,

Fabule tradunt ueteres hebræoꝝ,

Quod Deus factis probet ipsa semper,

Verba minarum.

Vos licet falsam ueniatis in spem

Non fidem uerbo fore prædicato,

Viderit Iudex tamen ille, digna

Reddat ut olim.

Quin &

QVINTVS

Quin & incertum nimis ante mortem
Quid uehat Vesper, stabilisq; nunquam
Temporum cursus. Duplices malorum
Sunt quoq; pœna.
Non opes possunt, neq; uis, genusue,
Sed solet uitæ probitas, fidesq;
Sola præsentem simul & futuram
Reddere pacem,

ΤΕΛΟΣ

AD LECTOREM.

Versibus Iambicis quod in locos pares
Quinq; pedibus sum usus, ut in impares, scio
Neq; Sycophantis, candidis nec omnibus
Placiturum. At hoc exemplum ego nec ultimus
Nec primus ædo. Plautus & Terentius
Fecere, quin & ex Latinis plurimi,
Orationi quum solutæ scilicet
In Versibus quoq; studuere accedere.
Horum æmulatus sum sciens prudentiam
Strictis relictis Versuum canonibus, ut
Quotidiano similis oratio fiet
Sermoni, & intellectui nullus labor
Paretur, hoc cauens tamen ne in ultimum
Simili modo delinqueretur quid locum.

AD

AD THOMAM NAOGÆ.

ORGVM, AFFINEM SVVM.

Gaspar Bruschius Poëta laureatus.

Audio quòd quidam lacerat te candide Thoma
Et dicit ludos arte carere tuos:
Et Tragicos te non rectè sociare Cothurnos,
Et crudele tuum non satis esse melos.
Quicumq; ille fuit qui te lacerauit, is omnem
Exiit humanam deseruitq; fidem:
Deposuitq; serox omnem cum fronte pudorem
Propterea quouis dignior ipse malo.
Nos tamen integram posthac optabimus illi
Induat ut mentem, & desinat esse niger:
Quòd nisi mox faciet nos experiemur Iambos:
Et dabimus, Tragicum quod satis esse putet.
Tu contemne leues, ueluti facis, hosce catellos
Insultant scriptis qui sine fine bonis.
Et pœnas aliquando dabunt & ut arbitror æquas,
Et quales dudum Zoilus ipse dedit.
Nobis interea satis est, placuisse quibusdam
Integris, doctis ingeniuq; Vale.

LIPSIÆ.

EX OFFICINA TYPOGRAPHI

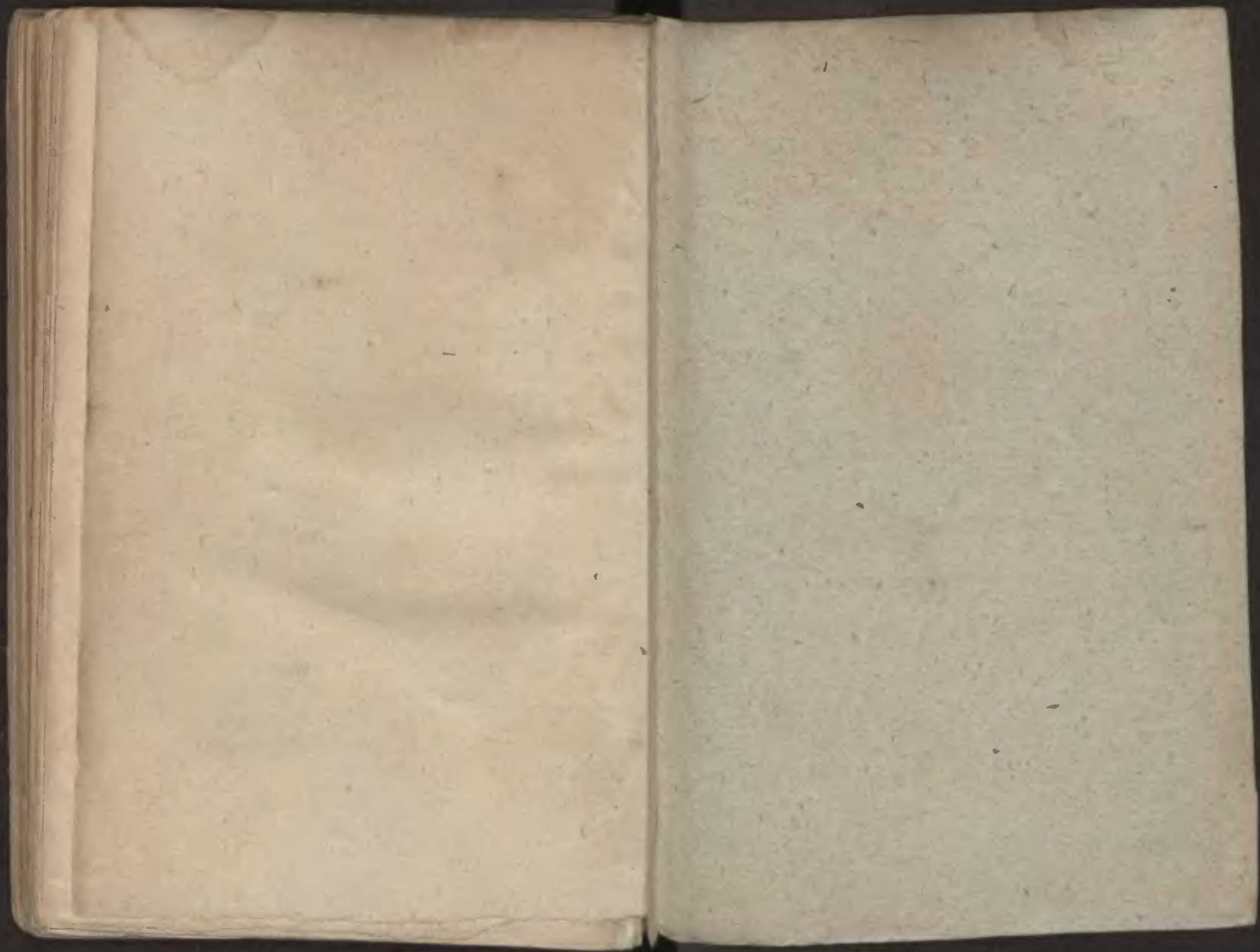
ca honesti Viri Michaëlis Blum.

ANNO,

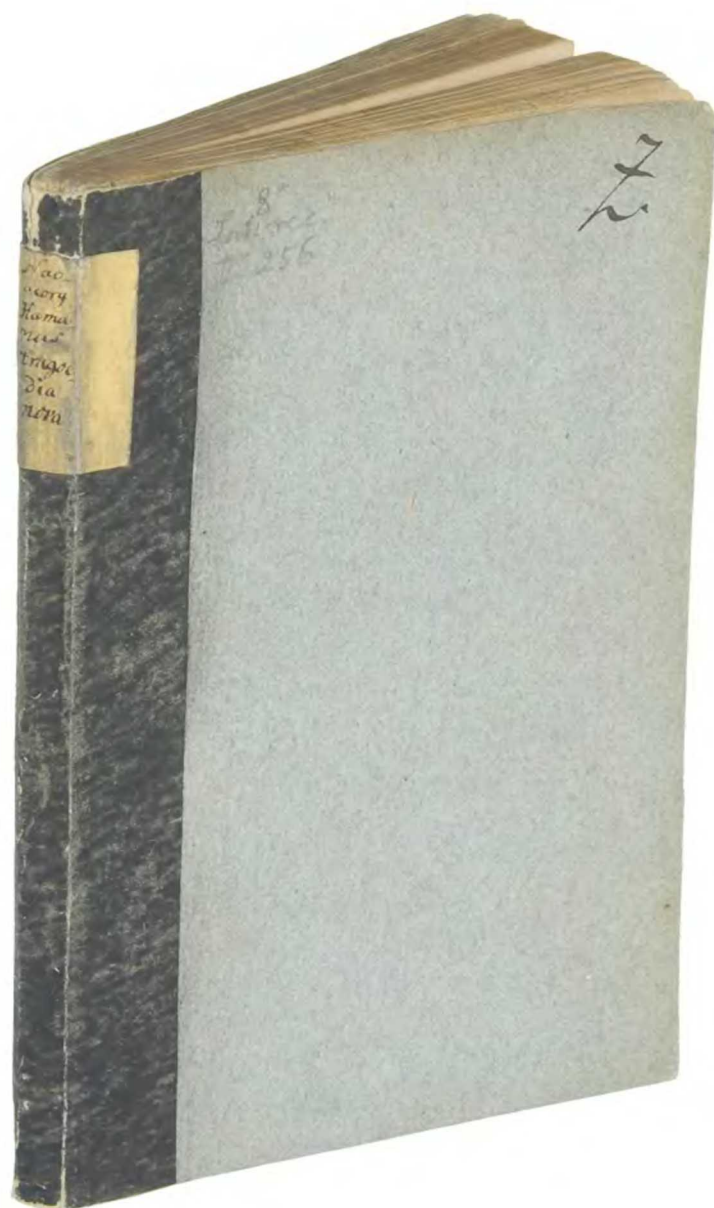
à Virginis partu, 1543

mense Aprilii.

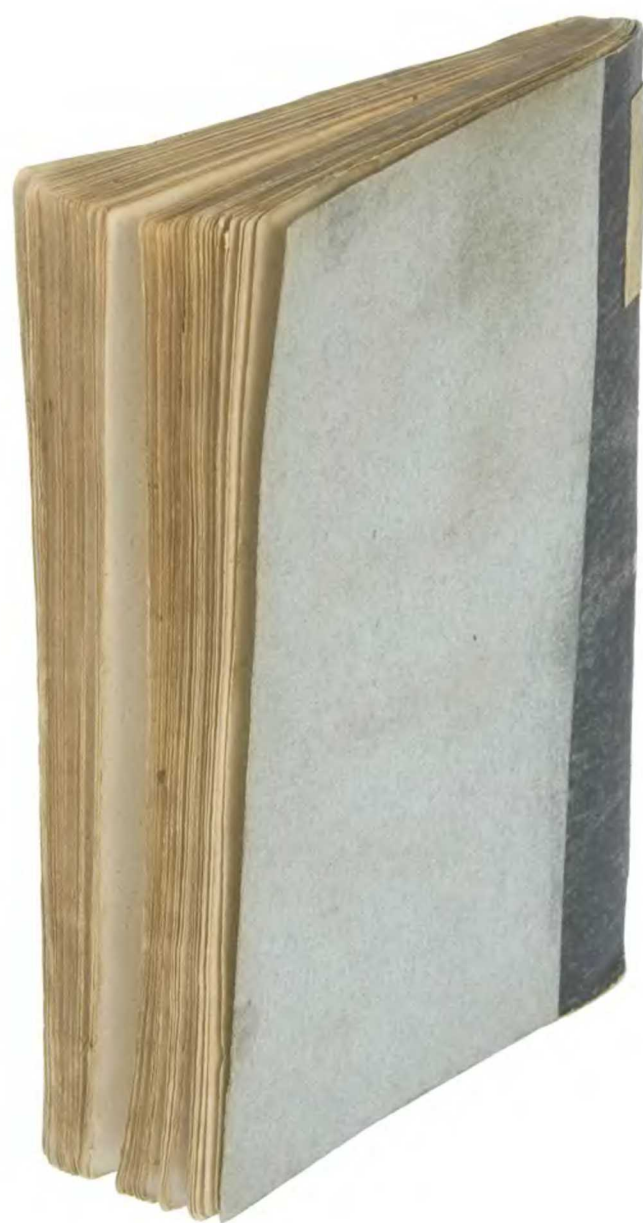

100
1019
Homa
1111
1111
1111
1111
1111

8°
1111
1111

1111

Na
uery
Floma
mu
trige
dia
na